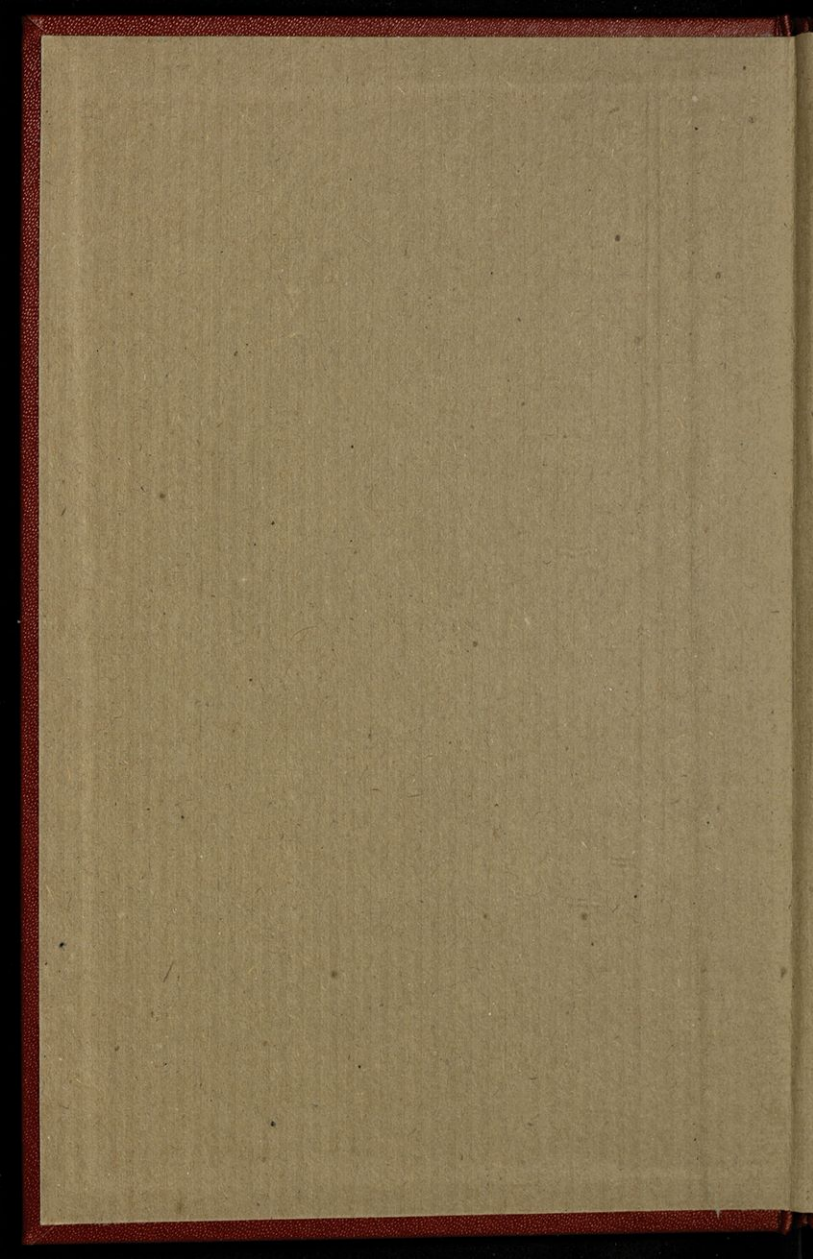
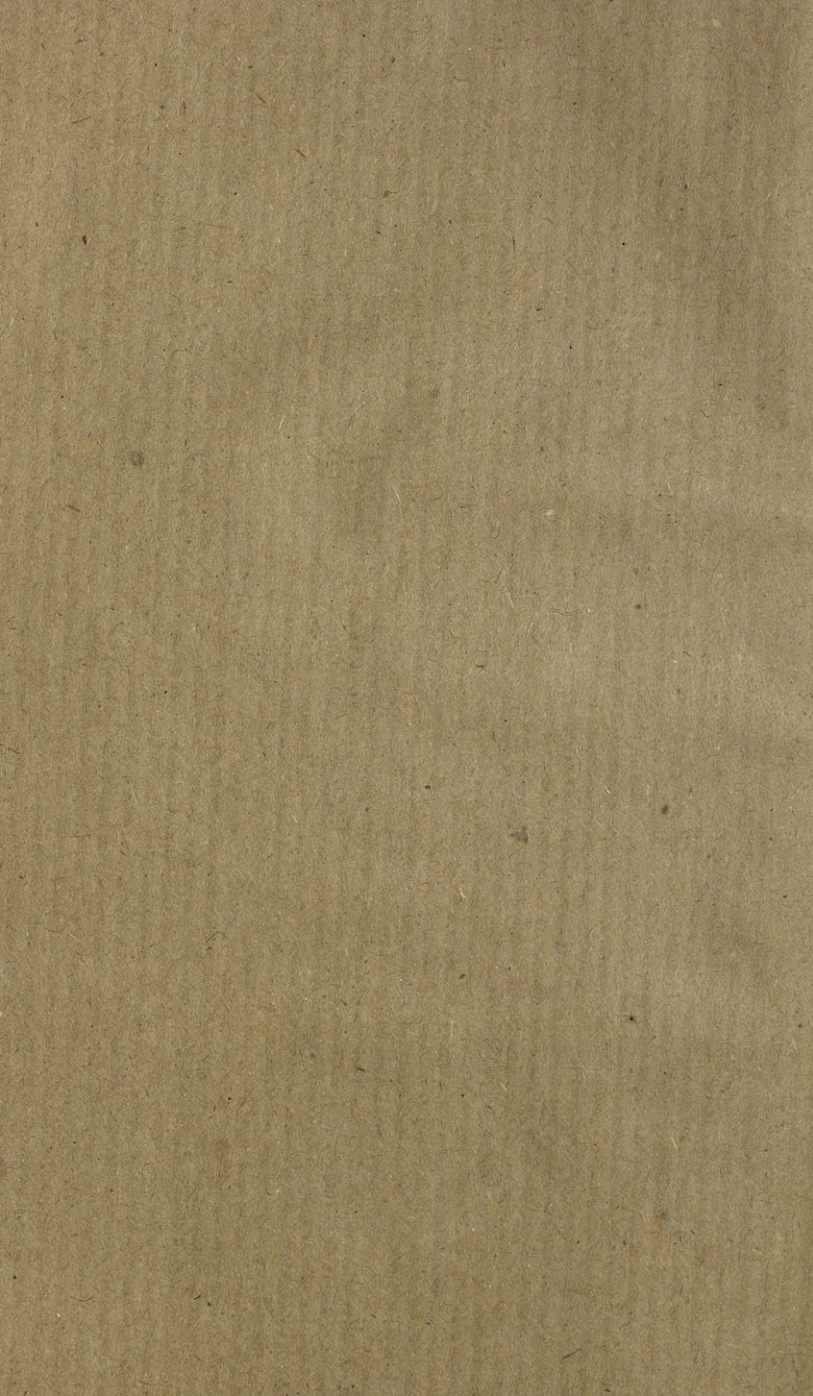

Narodna in univerzitetna knjižnica
v Ljubljani

28990

Keršanska izreja slovenske mladine.

Vedrilno in podučno berilo za slovenski narod.

Spisal

JANEZ ŽEMAN.

S privoljenjem visokočastitljivega škofijstva Ljubljanskega
na svitlo dala in založila

Katoliška družba za Kranjsko.

Natisnila Egerjeva tiskarna v Ljubljani.

1873.

28 990

28990

Y v o d.

Sprejmite dragi rojaki, malo knjižico, katero sem vam na povabilo kranjske katoliške družbe in iz tega namena spisal, da bi po svojem tudi nekaj k blagru svojega naroda pripomogel. Pravila, ktera vam tu podajam, vzeta so iz sv. pisma in se opirajo na izreke slavnih modrih mož in na vsakedanjo skušnjo. Rabil sem pri obdelovanji posebno izverstno nemško knjigo: „Zehn Gebote katholischer Kindererziehung von Fried. Klerikus. Mainz 1870. Verlag von Kirchheim in: Weckstimmen. 3. Jahrgang, 3. Heft: Gebt mir auf die Kinder Acht!“ — Tudi sem iz Slomšekovih Drobtinic tu in tam katero pobral, al' če ni bilo drugač, tudi iz lastne skušnje katero povedal.

In tako tebe mala knjižica! ki sem te z malo besedicami vpeljal in priporočil, kakor se spodobi, pošljem po slovenskem svetu in ti naročim: Pojdi od hiše do hiše, budi zanikarne starše, svari nerodne očete, uči slepe matere, opominjaj učitelje in druge odgojitelje! Rad bi ti tudi naročil, da mnogo sadú obrodi; ali to ni v moji oblasti, to le Bog zamore. Toraj rečem: Idi, knjižica, z Bogom in srečno ti potovanje! Jest pa imam namesti daljnega vvoda pristaviti le še nektere besede o tem:

Kako živa je potreba dobre izreje ali odgoje pri otrocih.

Dobra je ta. Slovenci imamo že podučne knjige in knjižice o „umnem gospodarstvu in gospodinjstvu,“ o „poljedelstvu in čebeljarstvu,“ o „živino- in sadjereji“ — le o „ljudski odgo-

ji ali otroški izreji“ še nimamo nobene. In zakaj ne? Al nam mar takega poduka ni treba? Skoraj se tako zdi, kakor da bi ga treba ne bilo: vsaj vidimo, da se je za vsak stan, za vsako umetnijo, za vsako rokodelstvo treba učiti in pripravljati; le „otroke dobro odgojevati“ si že vsak upa brez poduka. In vendar je največa umetnija otroška izreja; naj teži stan: odgojiteljski stan. Čevljar se mora dolgo učiti, da primeren čevelj skupaj spravi, iz otroka pa kaj prida odrediti, mislite, da je tako lahko! Ali je mar otrok manj kot čevelj? Dajte kmetu, ki se ni nikdar podobarstva učil, kos lesa ali kamenja in recite, naj vam svetnika iz njega naredi. Naj še toliko rezljá in rezljá, naredil bo k večemu kako spako. — Res, da je z otroci drugač, kakor z usnjem, lesom, ali kamnjem. Modri stvarnik je otrokom že take dušne moči, um, voljo in spomin dal, da bi ž njimi svoj namen dosegli. Ali te moči so same na sebi slabe in podpore potrebujejo. In ravno zato je Bog otrokom dal starše in odgojitelje, da bi te moči vzbujali, vodili in vterjevali. Kako pa bodo to dolžnost opravljali, ako niso nikdar slišali, ako ne vedó, kako je treba dušne moči pri otrocih voditi in vterjevati? Res da imajo starši v dosego tega namena že nekatere naravne zmožnosti in da jim tudi Jezus v zakramentu sv. zakona nadnaravno pomoč k temu podeluje; ali da bi se otroška izreja brez vsacega poduka in stalnih pravil prav dobro sponesti mogla, kaj tacega terditi zamore le kak lahkoživec.

Pa čemu tak poduk, zna kdo ugovarjati? saj vsak vé, kako so ga starši izredeli, enako naj izreja tudi on svoje otroke. Res je, ako so ga dobro in prav odgojevali, kaj pa če je bila izreja pomanjkljiva in slaba? Potem bodo tudi sami slabo odgojevali, kar nam vsakdanja skušnja za-

dostno priča. Koliko zlega in žalostnih nasledkov pa se iz slabe izreje izhaja za posamezne osebe, cele družine in soseske, za cerkev in državo, vsakdo lahko vidi, če nalašč ni slep. Slaba izreja je večidel kriva, da otroci, večji in manjši, zmiraj manj ubogajo; da starši pred lastnimi otroci trepetajo. Slaba izreja je večidel kriva, da mladina tako pijančeva in zapravlja, da je toliko pobojev in preteпов. Slaba izreja je večidel kriva, da se Gospodovi dnevi zmiraj bolj skrunijo in da je število nezakonskih otrok od leta do leta primeroma večje. Slaba izreja je večidel kriva, da je toliko slišati o tatvinah in goljufijah, o tožbah in krivih prisegah, slaba izreja je večidel kriva, da se ječe in bolnišnice tako polnijo in da so tudi norišnice že premajhine. Slaba izreja je večidel kriva tiste surovosti in neotesanosti, katero našemu ljudstvu nasprotniki — velikokrat po pravici — očitajo, in lastni nam prijazni listi obžalujejo! Slaba izreja je večidel kriva — pa kaj bi dalje govoril pri tako očitnih dokazih o reči, o kateri gre le en glas — da je namreč današnja mladina silo razujzdana in spridena. Ako tedaj hočemo boljšo mladino imeti, mora pred vsim odgoja boljša postati. In prav ima tisti keršanski modrijan, ki je rekel: Dajte mi dobrih mater (dobrih staršev), in ves svet vam bom predrugačil.

Zdaj pa recite, ljubi bralci, ali vam je poduka o ljudski odgoji treba, ali ne? Pa še zlo. Ali ga pa mar do zdaj nič niste prejeli? — Krivico bi delal častiti duhovščini, podučnim knjigam in katoliškim časopisom, ako bi hotel kaj tacega terditi. Dobro vem, da so duhovni pastirji o raznih priložnostih, v pridigah, pri keršanskem nauku in velikonočnem izpraševanju o tem podučevali, saj vse njih učenje in trud prav za prav ni družega kakor odreja mladih in starih; dobro vem, da ste marsikaj o tem v

Danici, v Drobotnicah in drugod slišali in brali — in tudi bolje kakor tukaj. Vender je pa tudi res, da se posamezni nauki hitreje pogube in pozabijo; cela knjižica pa, polna naukov in pravil za otroško izrejo, bo morebiti več izdala in marsikteremu, ki si je take že davno želel, prav prišla.

Berite tedaj zvesto in z dobrim namenom, kar nasleduje, Bog pa vam branje blagoslovi, da obrodi doželenega sadú v duhovni in telesni prid.

Pisatelj.

Ktera je podlaga?

eumen bi bil tak človek, ki bi hotel hišo zidati, pa še zemljiša nima, kamor bi jo postavil. Zatoraj je tudi najpred treba, da se zgovorimo, na kaj se ima dobra pametna odgoja staviti in opirati. — Edino prava podlaga dobri izreji je: „Keršanska vera;“ in prvo pravilo, katero vam, slovenski starši! tu podajam, je:

Izrejte si otroke po keršansko!

Na tem je vse ležeče pri odgoji; zato sem to besedo knjižici na čelo postavil, in da si jo bodele vsaj gotovo zapomnili, je tukaj debelo tiskana.

Kaj se pa pravi: Keršansko odgojevati? Keršansko odgojevati se pravi: otroke po naukih in s pomočjo keršanske vere k njih večnemu namenu napeljevati. — Da bote to ložej umeli, vam hočem nekoliko razložiti. Povsod na kmetih imate po več glav ali repov živine v hlevu ali na dvorišu. Nekatere redite za delo, druge za pleme. Kakoršen namen pa z živino imate, po tem jo tudi redite. Živino, katero mislite zaklati, bolj pitate (zapirate in je k delu ne silite), kakor uno, katero imate za delo in za pleme. — V kakšen namen imate pa otroke rediti? Kako jih učite, kadar k pameti pridejo, za kaj jih je Bog vstvaril? Zato, da bi njega spoznali, ljubili, čistili, njegove zapovedi spolnovali in enkrat v nebesa prišli! Kdo vas pa uči, kdo vam zamore pomagati otroke za nebesa odgojevati? Edino le keršanska vera.

Neskončno modri Bog, ki je človeka za nebesa vstvaril, mu je tudi potrebno milost ter moči v dosega tega namena dodelil. Ali človek je te moči z grehom oslabil, je pot v nebesa zgrešil in zašel, kakor zgubljena ovca; sam od sebe bi prave poti nikdar več ne bil najdel in svojega poklica nikdar ne dosegel. Veste pa iz keršanskega nauka, da je prišel iz nebes dobri pastir iskat zgubljene ovčice, da je prišel naj boljši zdravnik in prinesel naj gotovših zdravil za vse človeške bolezni in slabosti, da je prišel Božji vodnik in zopet pokazal pravo pot proti nebesom. Ali poznate tega pastirja, tega zdravnika, tega vodnika? Oh, kako bi ga ne poznali, vsaj ste kristjani! Ta ni nobeden drugi, kakor naš Gospod Jezus Kristus. In veste, kaj je ta rekel? Poglejte v evangelij sv. Janeza (14. pog. 6. v.). Tam je zapisano: „Jest sem pot, resnice in življenje,“ ali z drugimi besedami: „Kdor hodi za mano, ne hodi po temi.“ (Jan. 8, 12.) In kaj on pravi zavoljo otrok? „Pustite male k meni priti in nikar jim ne branite; ker takih je nebeško kraljevstvo.“ (Mat. 19, 14.) Roke jim na glavo poklada in jih blagoslovlja. On je tedaj tisti, kateri nas edino prav podučiti zamore, kako je treba odgojevati otroke za nebeško kraljestvo. — Ker pa on ni zmiraj vidno ostal na zemlji, da bi sam ctroke učil in blagoslovljal, komu je to opravilo zročil? Sv. katoliški cerkvi, katero tudi zato prav lepo in primerno mater imenujemo. Njenim poglavarjem je naročil: „Pojdite po vsem svetu in učite vse narode. (Mat. 28, 19.) Njim je rekel: „Kdor vas posluša, mene posluša“ (Luk. 10, 16.) Z drugimi besedami se to pravi: Mati katoliška cerkev je edino prava od Kristusa postavljena odgojiteljica narodov, odrašenih in otrok. Ona edina uči in kaže v imenu in na povelje Kristusovo pravo pot v nebesa.

Pa to bi še ne bilo zadosti, da bi cerkveni predniki le učili — učili so tudi ajdovski modrijani. Jezus, naš Božji učnik, je dobro vedil, da je človek po grehu spriden, in da svojega čeznaravnega namena brez čeznaravnih pomočkov tudi dosegel ne bo. Zato ni samo otroke sam blagoslovljal, ampak jetudi svoji cerkvi zdatne pomočke, sv. zakramente, izročil. Brez Božje pomoči, brez gnade Božje, bi bil otrok le divjak, in ko bi tudi kaj sadú obrodil, bi bil ta sad le videzen, le lesnikovje.

Iz korenine spačeno drevo mora biti cepljeno, da je zmožno žlahtni sad roditi; to se pa zgodi le edino v katoliški cerkvi, kjer je človek pri sv. kerstu vcepljen v Jezusovo duhovno telo in pozneje posebno v zakramentu sv. Rešnjega telesa nadnaravni živež in moč dobiva, da zamore sadú obroditi za večno življenje, po Jezusovih lastnih besedah: „Brez mene nič ne morete storiti.“ (Jan. 15, 5.)

Starši, vi vsi bi radi imeli dobre, vbogljive, priljudne, pridne otroke; nobeden si ne želi nepokornih, togotnih, lenih, jezičnih, lažljivih, tatinskih otrok. Hočete pa dobre otroke imeti, ljubi starši, ni ga družega pripomočka, kakor keršanska katoliška vera. Kdor hoče ta namen po drugi poti doseči, se moti in ga nikdar dosegel ne bo.

Preden je Jezus na svet prišel, in preden se je njegov nauk po svetu razširil, so otroke, se vé, večidel brez Boga le za svet odgojevali. — Gerki in Rimljani so otroke učili mnogih vednost, in marsikaj dobrega vadili, so jih hvalili, obdarovali in kaznovali — in vender, kakšni so bili? Sv. Pavel jih je dobro poznal, in kaj pravi o njih? Delali so, kar se ne spodobi, polni so bili vsake krivice, hudobije; vdani so bili nečistosti, lakomnosti, prepiru, nevošljivosti; morivci, opravljaljivci, napuhneži, vsih nerodnosti polni. —

In tudi potem, ko se je Jezusova vera že po svetu razširila, so nekteri poskušali mladino odgojevati brez njega in njegovih naukov. Pa zgodovina pravi, da se zopet ni sponašalo. Ko je bila pred kakimi 80 leti na Francoskem prekucija, so vero v edinega živega Boga odpravili, praznike in nedelje popustili, cerkve zapirali in podirali, duhovne in mnihe morili i. t. d. In kaj je prišlo iz tega? Mladina je tako zdivjala, da ni bilo shajati pred njo, vse vezi so se potergale, ves red je nehal tako, da so postavodajavci na zadnje sami spoznali, da tudi brez ozira na večnost, tudi že samo za časnost brez vere ne gre naprej, da je treba zopet v Boga verovati.

In če dandanašnje kje upajo brez vere mladino odgojevati, če mislijo, da je molitev, da so sv. zakramenti odveč, jim lahko naprej povemo, da tako ne gre, in nikdar šlo ne bo. Delajte postave in paragrafe, kakoršne koli vam drago, zidajte

šol, kolikor vam ljubo, rabite denarja in zunanje moči, kolikor morete; ako pa mladini po veri živeti ni treba, ako 10 Božjih paragrafov (zapoved) več ne velja, — potem bo mladina zopet zdvijala, in postavodajevcem čez glavo zrastle, tako da bo treba zopet ponižno spoznati: Brez vere ne gre naprej, in zopet dekretirati: Odreja se mora staviti na podlago sv. vere. —

In če so kje taki starši, ki mislijo, da se brez vere in verskih vaj pri otrocih kaj prida doseči dá, jim povem sledečo, dogodbo. Bil je pred kakimi 50 leti na Belgiškem bogat oče, ki je imel edinega sina. Sam ni molil, pa tudi sina ni k temu priganjal. In čemu to; da je le denarja dovolj imel! Sinček je pa tudi po tem zrastle. Vseh muh je bil poln in ni ga bilo vgnati. Oče ga dá tu in tam v kak mladenški vstav, v kako odrejiše, da bi ga ukrotili, pa vse zastonj. Povsod so razposajenega dečka spodili ter očetu nazaj domu poslali. Oče sam ne vé, kaj bi ž njim storil. Nazadnje mu nekdo svetuje naj ga da očetom Jezuitom v izrejo; če kdo, ti ga bodo gotovo vravnali. Oče res tako stori, pelje sina v jezuitarski vstav, ga spredniku skaže, pripoveduje njegove silne napake in prosi, naj bi ga sprejeli. No, ker še ni prestar, pravi častitljivi pater prednik, bomo poskusili ž njim. Z Božjo pomočjo upam, da se bo dalo kaj doseči; vi pa tudi morate moliti zanj, da bo naša odgoja kaj izdala. Komaj pa jezuit molitev omeni, mu oče besedo prestriže in pravi: Tega pa že ne. Moja volja je, da dečka z molitvijo in drugimi enakimi vajami ne terpinčite. Ko bo velik, naj stori v tej reči, kakor mu drago! — Če je pa tako, odgovori pater, potem pa sina le saboj vzemite, potem si nič ne upamo pri njem doseči, zakaj ako z otroci pri odreji v našem vstavu kaj dosežemo, pripisujemo edino le temu, ker jih po pravilih keršanske vere odgojujemo. — Oče, ki s sinčekom nikamor ni vedil, ga nazadnje rad ali nerad jezuitom prepusti in privoli, da naj ž njim po svojem delajo. In glejte, čez kake dve leti je sinček ves drugačen postal. Priden je bil, vbogljiv in priljuden, tako, da je bil oče jezuitom neznano hvaležen. Keršanska odgoja ga je vsega pre naredila.

Hvala Bogu! na Slovenskem je pač takih staršev malo, ali pa nič ne. Vender pa jim moramo večidel to očitati, da o-

trokom premalo skerbé za keršansko izrejo, da jim je njih časna sreča večkrat bolj pri sercu, kakor večno zveličanje. Mnogim staršem le to po glavi brede, kako bi otrokom k časni sreči pripomogli, kako bi jih v kak dober kraj pripravili; skerb za dušo pa zanemarjajo. Če je otrok bolan, berž za mašo prinesó; če je pa razujzdan in hudoben, jim ni mar, da bi za njegovo spreobrnjenje dali mašo brati. Ako se otroku kaka nesreča zgodi, kako ga milujejo; ako kako časno škodo naredi, kako ga pretepajo; ako pa greh, smrtni greh stori, ga komaj pokregajo, ali pa mu še besedice ne rekó. Kako pač drugač je odgojeval stari Tobija svojega sina za nebesa; ker pisano je da ga je od mladosti učil Boga se bati in vsega greha se zderžati. (Tob. 1, 10.) Ali pa pobožna mati Blanka, kraljica francozka, ki je svojega sinčka Ludvika v naročji božkala, zraven pa tudi keršanske matere vredne besede govorila: „Rada te imam, sinček moj; ali raji bi te vidila na mertvaškem odru, kakor da bi kak smertni greh storil. „Zato toraj vam tukaj Zveličarjeve besede v spomin kličem: „Leno je potrebno.“ (Luk. 10, 42.) „Išite naj popred (tudi pri otrocih) Božjega kraljestva in njegove pravice!“ (Mat. 6, 33.) Ako bote otroke za nebesa izrejale, ni se bati, da bi bili na tem svetu nesrečni. Revni vtegnejo biti, nesrečni ne. Poslušajte kaj pravi stari Tobija svojemu sinu. „Revno sicer živimo, pa veliko dobrega bomo imeli, ako se bomo Boga bali, in se vsega greha ogibali in dobro delali.“ (Tob. 4, 23.) — Taki starši pa, ki otrokom le za časne reči skerbé, — jih navadno v časno in večno nesrečo pripravijo.

R a k i.

Od kod naenkrat raki in čemu? Kaj imajo ti z otroško odgojo opraviti, bote prašali? Ljubi bralci! nobena reč ni zastonj na svetu. Raki niso samo dobra in okusna postna jed, od rakov se človek tudi lahko kaj nauči, če že družega ne, vsaj to, kako se z otroci ne sme ravnati in česa je pri otroški odgoji najbolj treba.

Raki tedaj so imeli nekega dne svoj zbor. Nikar se ne čudite, da tudi raki zborujejo. Vsak čas ima svoj prav, in sedanje dni je vse polno zborov. Imamo državne, deželne, kmetijske, učiteljske, matične zборе, razna društva imajo zopet svoje letne ali mesečne, redne ali izredne zборе. Z eno besedo društev in zborov je toliko, da bi človek kmalo vsih imen ne vedil. Pa pustimo druge zборе v miru, in poslušajmo, kaj se je na račjem zboru godilo in govorilo.

Bil je lep pomladanski večer. Ob določni uri prihajajo raki skupaj v županovo stanovanje, ki je bilo precej prostorno pod neko skalo. Na zadnje pridejo še le oče župan iz neke stranske stanice. Ko stopijo med zbrano društvo, se vsi raki nekoliko nazaj umaknejo, ali iz poštovanja ali iz navade ne vém. Zdaj se oče župan, ki so, memogrede rečeno, pol veči škarje imeli, kot drugi, ponosno na sredo pomaknejo, dvakrat resno po zbirališču pogledajo in blizo takole začno: Slavno društvo! ljubi možje in bratje, hrabri vitezi in veljaki! Veseli me, da vas v polnem številu zbrane vidim. To je očitno znamenje, da se vstavnih pravic popolnoma zavedate. Je pa tudi važna reč, ktero imam danas vaši razsodbi predlagati. Vi veste, da je sedanja doba napreovalna doba. Vse, vse napreduje, le mi — sram me je povedati, ali resnico zakrivati nič ne pomaga — le mi še zmiraj nazaj hodimo. To mora drugače biti. Toraj predlagam: Naj slavni zbor sklene, da mora zanaprej vse, kar je račjega rodú, naprej hoditi; kdor bi pa še nazaj hodil, naj se strahuje! Splošno škripanje s škarjami se vzdigne na te besede, čujejo se veseli klici: Dobro, oče župan! ta je pametna in času primerna! Živili oče župan! Ko se krik in veselje nekoliko poleže, se oglasi tam iz kota bolj postaren rak, prosi za besedo in pravi: Je že res, da bi dobro bilo, ko bi tudi mi napredovali, al', slavna gospoda! to ne gre tako hitro, kakor bi kdo mislil. Kaj tacega je ložej reči, kakor izpeljati. (Oho! oho! kličejo mladi raki.) Kar mene zadeva, kar naravnost povem, da se na stare dni s tem ne bom vkvarjal. (Prav ima, priterjujejo stari.) Zatoraj naj se županov predlog tako prenaredi: Slavni zbor sklene, da imajo raki v prihodnje naprej hoditi in ne nazaj; vendar naj se ta prenaredba pri otrocih začne. Ko so potem o predlogu glasovali, je bila ve-

čina zanj. Nato vstanejo zopet oče župan in pravijo: Zdaj je pa vprašanje, kdo bo naše otroke učil: naprej hoditi? Hitro se oglasi nek lahkoživec, zvita glava, in pravi: Kdo neki? Čemu pa imamo šole, in čemu učitelje plačujemo? Vsaj se otroci po novih postavah morajo turnati (zvértati) učiti; naj jim pa učitelj pri tej priložnosti pokaže, kako se naprej hodi. (Splošen sméh in klici: Pravo, pravo!) Ali stari, ki je že enkrat govoril, se zopet vzdigne in prosi besede. (Nekteri zabavljivo kličejo: Poslušajmo!) Stari pa se ne da zmotiti in pravi: Tudi s tim ne bo nič. Učitelj ne bo pri otrocih nič opravil, če že razvajeni v šolo pridejo. Ako jih hočete drugačne imeti, morate jih od mladih nog tega učiti, koj ko shodijo! — (Ima pa zopet prav, se sliši po zbornici, in tudi ta predlog obvelja.) Zdaj oče župan prašajo, če ima kdo še kaj pristaviti. Nekdo, ki je do zdaj molčal, vzdigne svoje leve škarje (desne je bil nedavno po nesreči na lovu zgubil) v znamenje, da bi rad govoril in takole govori: Tudi jest sem z zadnjim predlogom zadovoljin, samo toliko rečem, da ta opravek ženskam prepustimo, ker mi moški nimamo časa, da bi se s tem vkvarjali. Mi gremo po svojih opravkih, na lov, po kupčiji; in ko bi tudi čas imel, se mi ne ljubi vpitja in joka doma poslušati, raji grem na verček pive! — Ta je prava! (se oglasé možaki in škripanja in ploskanja ni hotlo biti konec.) — In tako je bilo enoglasno sklenjeno, da naj se to imenitno opravilo materam naloži; in raki se razidejo vsak na svoj dom.

Ko oče župan domu pridejo, jih ona precej pri vratih sprejme in kakor so že ženske sploh radovedne, praša, kaj so danas toliko časa imeli, da je med tem že večerja omerznila. Oče župan ji zdaj razkladajo vse, kar se je godilo, od prvega do zadnjega in poslednjič pristavijo: Vidiš ti, stara! tako je zdaj sklenjeno. Od zdaj bote vé ženske že precej majhine otroke v tem podučevale, kako se naprej hodi. Z velikimi paglovci tako ne bo nič, so že preveč razvajeni; ali z malimi se še vse dá storiti. — Mati županka bi bila rada ugovarjala, ali ker ji je mož tako ljubeznjivo na serce govoril, se ni hotla ustavljati in je obljubila, da hoče to novost poskusiti berž, ko

bodo mali za hojo vgodni. Po njenem zgledu so tudi druge matere tako obljubile. —

Kmalo pride zaželeni čas. Nekega večera nese županka svoje male na lep prostor pred hišo, jih varno na tla postavi in jim tako govori: Dobro poslušajte, kaj vam bom zdaj povedala. Kadar bom s kleščami škripnila, spustite se v vodo, pa ne nazaj, ampak naprej. Vidite tam tisto skalo. Proti skali jo mahnite namreč tako, da bote najpred s škarjami si pomagali, potem pa prvi, drugi, tretji noge za njimi pomikali, pa bo dobro. Al' ste me razumeli? Smo, smo, kličejo rački. Nek raček pa pravi v imenu svojih bratcev: Radi vas bomo vbogali, ljuba mamica, samo to vas prosimo, pokažite nam tudi, kako se to dela, da bomo vas popred vidili! — Materi pri teh besedah v lice prigreva, pa se vendar oserči in pravi: Vidite, tako-le: se požene — in res — nazaj udari: Mali pa za njo in tudi nazaj, in od tod izvira, da raki še dandanes nazaj hodijo.

Keršanski stariši! ali veste, kaj sem vam hotel v tej priliki povedati? Mislim, da ste me razumeli. V nji je popisano precej velik kos družinskega življenja; zato sem jo tudi bolj obširno popisal. Hotel sem vam tu pokazati poglobitno napako pri otroški izreji in poglobitno dolžnost za keršansko odgojo priporočiti.

Toraj rečem:

Starši, ako hočete otroke prav in dobro izrečiti, jim morate z lepim zgledom svetiti! — ali z drugimi besedami:

Poglobitni pogoj dobre keršanske odgoje je lep izgled staršev! in iz tega izhaja skušensko pravilo:

Dobri starši imajo navadno dobre otroke.

Slabi starši imajo navadno slabe otroke.

To je resnica, ktero nam spričuje sv. pismo, poterjuje zgodovina in vsakdanja skušnja. Sv. pismo pravi v Sirahovih bukvah (10, 30.): Pred smertjo ne hvali nobenega človeka, zakaj v svojih otrocih se mož spozna.“ To se pravi: Če je kdo tudi dober in pošten viditi, ne hvali ga pred smertjo, ampak počakaj, da bodeš vidil, kako se njegovi otroci obnašajo. Le

če so otroci pridni, potem je mož v resnici hvale vreden. — In kaj Jezus sam govori o drevesih in njih sadu? On pravi: „Se li bere grozdje s ternja in smokve z osata? Tako rodi vsako dobro drevo dober sad; malopridno drevo pa rodi malopriden sad.“ (Mat. 7, 16. in 17.) „Tedaj iz njih sadú jih bote spoznali.“ (Mat. 7, 20.) To je: Starše bote po otrocih, iz otrok spoznali.

Da se otroci po starših ravnaajo in zveržejo, to je kaj naravnega in je tako stara resnica, kakor svet.

Le pogledjmo otroke pri igrah. Dečki igrajo, kar očete vidijo delati; deklice pa se navadno s tem pečajo, kar vidijo pri materah, in se zraven ravno tako vedejo, kakor so pri materah zapazile. — Še celo v hoji, v govorjenji, v vsem obnašanji otroci starše posnemajo. Zatoraj pa tudi po pravici sklepamo, da so blezo starši slabi in nerodni, ako pri njih otrocih kaj slabega zapazimo. To resnico so spoznali že neverski modrijani in postavodajavci, ki so napake in nerodnosti otroške na starših kaznovali. V Šparti so dvema očetoma kazen v denarjih naložili, ker sta se nju sinova pričkala. Modri Dijogen pa je nekega očeta po ustih udaril, ker je njegovega sina slišal gerdo govoriti. — Znana je tudi povest od hudodelnika, ki je svoji materi pod vislicami uho odgriznil. Preden so ga namreč obesili, je prosil, naj bi smel materi nekaj na uho povedati. Ko se mati k njemu nagne, ji uho odgrizne in gledajoči množici reče: To sem zato storil, ker so moja mati krivi, da sem tako daleč zašel. Ko bi me bili boljše izredili, bi nikoli tako nesrečen ne bil.

Zgodovina nam ravno to priča. Če prebiramo življenje svetnikov, najdemo, da so pobožni starši tudi svete otroke izredili. Le pomislimo, kakošne starše je imela Marija, kakošne sv. Janez Kerstnik. Sv. mati Emelija je imela 4 otroke svetnike: sv. Bazilija Vélikega, sv. Gregorja Nisenskega, sv. Petra iz Sebaste in sv. Makrino. Pobožna makabejska mati v starem in sv. Simforoza v novem zakonu ste imeli vsaka po 7 sinov mučenikov. In kdo ne vé, da je sv. Avguštin zato svet postal, ker je imel sveto mater? In že zgoraj smo slišali, da je pobožni Tobija tudi verlega sina izredil in sv. Blanka pobožnega kralja Ludovika Svetega.

Tako bi lahko povedal še veliko takih zgledov, pa jih ni treba; sej to resnico sami vsak dan v svojih pogovorih priznavate. Če se nad svojim bližnjim hudujete, če se od kakega pijanca, tatú, goljufa, od kake nesramnice zgovarjate, navadno pravite: To ne more drugače biti. Njegov oče ni bil nič boljši; mati je bila ravno taka. „Jabelko ne pade daleč od debla.“ Le kadar se o narodnostih vaših otrok govori, takrat ste gluhi in slepi; si ne pustite nič reči in jih izgovarjate, ker se bojite lastno zanikernost spoznati.

Toraj je iz tega razvidno, da prav velikrat ste starši in odgojitelji sami krivi spridenosti svojih otrok. Vem, da se vam s tem ne prikupim, pa ne morem drugače. Če pa niste vi otroške spačenosti krivi, pa povejte, kdo drug je kriv?

Ali morebiti otroci sami? Je že res, otrok je Adamovega rodú in vsled te nezadolžene dedišine bolj k hudemu nagnjen, vender pa ni tako slab, da bi pri dobri odgoji ne mogel dober postati. Otroško serce je kakor osek, v katerega lahko vtisneš podobo Božjo, ali pa podobo hudobnega duha, pravi sv. Hieronim; ležeče je le na tem, kako z njim ravnaš.

Ali so pa morebiti duhovni in učitelji krivi, ki svojo dolžnost zanemarjajo? — Res, da bo tudi te odgovornost zadel, ako svoje dolžnosti ne spolnujejo, ker so poklicani, staršem pri odgoji pomagati. Vender pa njih odgovornost ni tako velika, ker so zavezani še le v drugi versti. Duhovni in učitelji včasih že spridene otroke v roke dobé, in toraj tudi dosti opraviti ne morejo. Že rimljanski učitelj Kvintilijan, ki ni bil kristjan, staršem tako odgovori: „Otroci se ne navadijo slabega obnašanja. še le v šoli, — temuč ga že sabo v šolo prinesó. In tega so starši sami krivi, ker jim že v nežni mladosti slabe izgleda dajejo.“

Da bi se sitni odgovornosti odtegnili, slišim vas starše ugovarjati: Slabe družbe otroke spačijo. No, zdaj ste jo pa povedali. Namesto, da bi se izrezali, ste se še bolj pokopali. Tedaj slabi tovarši, tovaršice vaše otroke speljejo in spačijo: ali še tega ne veste, da mora staršem vedna skerb biti, da otroke pred slabo tovaršijo varujejo, in da tako eno naj poglobitnejših svojih dolžnost zanemarjate. Pač slab pastir

tak, kteremu živina vedno v škodo uhaja; pač slabi starši taki ki otroke v slabe družbe puščajo!

Pa vender nismo vsega mi krivi, mi zopet ugovarjate, sej jih prav učimo, jim pridigujemo in jih svarimo drevi in davi. — Rad pritrdim, da niste vsega krivi, zato sem že precej v začetku rekel: prav velikrat; tudi rad verjamem, da jim lepe nauke dajete, ko bi bilo le s tem vse storjeno! Ali kaj pomagajo vaši nauki, če potem s slabim zgledom zopet poderate, kar ste [poprej z lepimi besedami zidali. Spominjajte se pregovora: „Besede mičejo, zgledi vlečejo.“

Izjem e so pa vender le, tako se mi oglaš a kaka mati; velikokrat se zgodi, da imajo dobri starši slabe otroke, in slabi starši dobre otroke. — No, vam ženskam mora tako zadnja veljati! sej tudi ne tajim, da bi ne bila tu in kam kakšna izjema; ali te so le bolj redke. Včasih se tudi le tako zdi, ker vsak po svojem sodi, v resnici je pa vse drugače. Ne vé se vselej po zvananjem, kako v resnico ta ali ta živi. Včasih tudi dobri starši imajo kakega prav porednega otroka, da niso brez križa. Če se pa pri vsem prizadevanji dobre odgoje kak otrok vender zgubi, potem imajo starši vsaj dobro zavest, da so svojo dolžnost spolnovali.

Ako tedaj, ljubi starši, rečeno mirno in vestno preudarite, mi bote priterdili kakor duhoven in službanik pri maši pravita, ko očitno spoved molita in se na persi terkata: Mi smo zadolženi, mi smo zadolženi, mi starši smo naj več zadolženi, da je mladina dandanašnje tako spridena, ker je prav ne odgojujemo!

Če je pa lep izgled perva pogoja dobre izreje, in keršanska vera njena edino prava podlaga; potem je razvidno, da morate starši sami naj popred s keršansko vero prešinjeni, da morate sami tako rekoč podoba živega keršanstva biti, ako hočete otroke keršansko izrejati.

Starši! vi otroka učite, ko začne govoriti, da je za nebesa vstvarjen. Za kaj pa ste vi? Ali ne tudi za nebesa? Če pa otroka le keršanska vera zamore v nebesa pripeljati, po kterem poti mislite vi tje priti, ako sami vere ne spolnujete? Če pravite ali pa se tako obnašate, kakor, da bi bil keršanski

nauk, spoved, obhajilo i. t. d. le za otroke, se to ravno toliko pravi, kakor bi rekli: Otroci naj gredó v nebesa, mi bomo pa raji v pekel šli! Ali pa hočete z otroci vred v pekel, ker jih s svojim slabim zgledom pohujšujete? Le naravnost povejte, kam hočete? Na zadnje tako ne ostaja družega, kakor Bog ali satan; nebesa ali pa pekel!

In zdaj vam moram zopet eno grenko podrobiti. Vidite, zato, ker sami ne živite po keršanski veri, zato tudi otroci vaši po nji ne živé; ker vi sami Božjih zapoved ne spolnujete, jih tudi vaši otroci ne; zato so tako spačeni, neubogljivi. — In kako pač morejo otroci dobri biti, če toliko slabega pri vas vidijo in slišijo? Le gonite jih k spovedi, če sami ne greste; le svarite jih, da naj ne kolnejo, ne pijančevajo, ne kradejo, ne opravljajo: vse ne bo nič izdalo, ako otroci te napake pri vas vidijo. Otroci bodo naravnost rekli ali pa si vsaj mislili: Pa vi sami pred poskusite in storite, kar učite, potem bomo tudi mi. Sej sami niste nič boljši! Zato se tudi takim staršem večkrat pripeti, kar se je pripetilo nekemu očetu. Svaril je sina in ošteval, da tako strašno kolne. Sin pravi: Zakaj bi pa ne klel? Oče odgovori: Zato, ker Bog sliši. Sin pa praša: Oče, ali Bog tudi vse vidi? Oče: Kaj pa da. No, odgovori sin, potem je pa tudi vas vidil, ko ste včeraj pijani domú prišli!

V resnici, med drugimi zlegi sedanjega časa k razuzdanosti in spačenosti mladine naj več pripomore velika vnémarnost mnogih staršev v verskih rečéh. Ali moremo kaj prida od takega otroka pričakovati, čigar mati je čisto nevedna nevedna v verskem čigar oče redkokrat v cerkev gre? Kaj bo pač iz takih otrók, ki staršev ne vidijo skoraj nikdar moliti, ue zjutraj, ne zvečer; ne pred jedjo, ne po jedi? katerih starši ne hodijo k spovedi, posta ne spolnujejo, ki kolnejo, pričo otrók kosmato govoré in se premalo podobno neprevidno obnašajo? Ali je potem čudo, da so otroci od dne do dne bolj zdivjani? Čudo bi le bilo, ako bi pri taki odgoji dobri bili!

Če starši nazaj gredó — tudi otroci naprej hodili ne bodo. Strašiven zgled: Rakulja in mladi. Zatoraj svetujemi dobro si zapomnite uno povest, v naslednjem bo priložnost, dovolj, da vas večkrat nanjo spomnim.

Prepozno.

Vidili smo do zdaj, da je podlaga dobri izreji živa keršanska vera, in da naj več zlega za otroke odtod izvira, ker starši mnogokrat sami po izveličanski veri ne žive. — Ali s tem, da rečem: „Izrejajte otroke po keršansko,“ bi bilo še malo pomagano, ali nič ne, če ne pokažem posameznih zanikernost in napak, in kako se imajo taiste v keršanskem duhu ozdravljavati. Že smo spoznali prvo in poglavitno napako otroške odgoje, namreč: „pomanjkanje dobrega zgleda;“ druga velika napaka je pa ta, da starši dostikrat z odgojo prepozno začenjajo.

Starši morajo za izrejo svojih otrok že prav zgodaj, že preden otroci na svet pridejo, v nekem oziru skerbeti.

Morebiti se vam to čudno in neverjetno zdi, pa je vendar le res. — Povejte sami, ali bota tak oče in taka mati pozneje svoje odrašene otroke nevarnosti in zapeljivosti vbrantiti mogla, ki sta sama pred poroko v pregrešnem znanji živela, če jima odrašen sin, odrašena hči, drzovito v obraz reče: Sej ste bili vi tudi taki; sej niste bili nič boljši? — Zakaj neki hodita ženin in nevesta pred poroko k izpraševanju, če ne zato, da bi pokazala, koliko znata keršanskega nauka in ali bota zmožna otroke v njem podučevati? Od kod pač toliko zanemarjenih otrok, če ne od tod, ker mladi ljudje zakona ne išejo iz pravega namena, ampak le zavoljo mesene poželjivosti! Koliko je dandanas takih ženinov, ki bi z mladim Tobijem mogli reči: „Gospod, ti veš, da nisem Sare zavoljo sladnosti za ženo vzela, ampak samo iz ljubezni do zaroda, po katerem naj se tvoje ime hvali na vekomaj?“ (Tob. 8, 9.) Ali koliko je nevest, ki bi s Saro molile: „Ti veš, Gospod, da nisem nikoli moža pozelela, in da sem svojo dušo čisto ohranila vse poželjivosti. Mož vzeti pa sem privolila v tvojem strahu, ne iz poželjivosti!“ (Tob. 3, 16 in 18.) Zato pa tudi vidimo, da so takim staršem otroci odveč, in bi se jih radi pred ko pred iznebili.

In če nas skušnja uči, da otroci mnogokrat telesne bolezn

po starših podedovajo, da imajo jetični starši navadno tudi jetične otroke; od kod potem pri nekterih otrocih tako zgodnjo nagnjenje k jezi, pijači, poželjivosti, če ne od tod, ker so starši sami tem napakam vdani, ali celo ob času spočetja otrok v njih zapopadeni? — Koliko je tudi na tem ležeče, kako se obnaša mati pred rojstvom ali po rojstvu svojega dražega deteta, nam skušnja vsaki dan kaže, in vi sami priznavate, ko pravite: „Ta ali uni otrok se je tega in tega že z maternim mlekom navzél.“ Žalostno je, kar rajni škof Slomšek v apostoljski hrani pripovedujejo o ženi nekega mizarja na Nemškem. V jezi in togoti je čisto zdravega otroka na persi djala, mertvega pa proč položila, ker je otrok namesto zdrave hrane od jeze strupeno mleko pil.

Če je pa vaša dolžnost, kerš. starši! za izrejo svojih otrok že pred rojstvom skerbeti, je ta skerb toliko potrebniši potem, ko se otroci zavedati in posebno, ko govoriti začno. In ravno v tem se starši pogosto pregrešé, kar je toliko bolj obžalovanja vredno, ker se ta zanikernost pozneje skor nič več popraviti ne dá. Starši! nikar se ne izgovarjajte, nikar ne rekajte: „Je še majhen, je še otrok, je še ves neumen, še ne zastopi itd.“ Ravno zato, ker je še otrok, ker še pameti nima, ravno zato ga je neskončno modri Stvarnik v izrejo vam izročil, ki niste več otroci, ki že pamet imate, ali bi jo vsaj imeti morali. — Človek je od mladega k hudemu nagnjen (1. Moz. 8, 21.) in le prehitro se ljulika in plevel pri otrocih pokaže. Kaj pa je s plevelom in osatom storiti? Ali ga ne populite, berž ko morete? ali mar pravite: naj raste, je še majhen? ali bote čakali, da bo velik postal in dober sad zadušil? In kar njivi svoji storite, ali ne bote tudi svojemu otroku storili? Ali bote čakali, da še majhna napaka, ki se še le kaže, korenine požene, z otrokom vred zraste in se pozneje več izrovati ne dá? Ali ga ne bote učili, ko je še majhen in si še kaj dopovedati dá? Kako smete upati, da bo Anže znal, kar se Anžek ni učil?

Če meni ne verjamete, pa poslušajte, kaj sv. pismo pravi: „Neukroten konj se ne dá voditi in samopašen sin bo prederzen, pripoguj njegov vrat v mladosti in daj mu po herbtu, dokler je še otrok, da kje ne bo terdovraten in ti ne verjame,

kar bi bilo dušna bolečina.“ (Sir. 30, 8 in 12.) V bukvah pregovorov pa beremo: „Mladenč, vaje svoje poti, tudi v starosti od nje ne odstopi.“ (Preg. 22, 6.)

To resnico nam poterjujejo modri možje vseh časov, od neverskih modrijanov do keršanskih učenjakov današnjih dni. Sploh so vsi teh misli, da je izreja do desetega, (nekteri celo hočejo do šestega leta) končana, in da se pozneje ne dá mnogo prenarediti. Mlado drevesce se dá še pripogniti, staro se raji ulomi.

Posebno to velja o zgodnjem podučevanju v keršanskem nauku. — Ne rekajte: „Kaj bomo otroka z molitvicami mučili, sej še ne vé, kaj moli! Ta izgovor ne veljá nič. Saj tudi ne ume, zakaj in kako mu je nož škodljiv, in vendar mu ga ne puščate v rokah tako dolgo, da bi otrok njegovo rabo sam spoznal. In če otrok zamore očeta, mater klicati, zakaj bi ga ne vadili tudi sv. imen: Bog, Jezus, Marija, izrekovati? In če mu je že mlad jezik sposoben, za drugimi kletve izgovarjati, zakaj bi ne mogel ravno tako kake molitve se naučiti? In če se svoje okoljšine in vsakdanjih reči zmiraj bolj zaveda, zakaj, da bi mu počasi svetih reči in njih pomena, kolikor zamorejo, ne kazali in ga tako počasi na Božjo službo ne privadili in mu že od mladega veselje do cerkve vcepili? Sej ima katoliska cerkev toliko mičnega in veselega za otroke v svojih praznikih in obredih; postavim, jaslice o Božiču, Božji grob o Veliki noči, procesijo na sv. R. Telesa dan itd. — Nekteri starši pa so v tem rakom podobni. Le na spraševanje in na šolo se zanašajo in pravijo: Sej imamo kaplana, in čemu učitelja plačujem? Zato pa tudi taki otroci v šolo pridejo, da se Bogu smili! Otroci takih staršev še križa ne znajo narediti; povsod drugod štokajo z roko, le tam ne, kjer bi treba bilo. Res, kaplana imate, pa ta ima le nalogo, da jim to bolj natanko razloži, kar ste jih vi že doma naučili; vsacega pa vse molitve v šoli naučiti ni moč. Če vi enega ali dveh ne morete, kako jih bo kaplan 100 ali 200?

K r i ž.

Kerčanska vera je vera sv. križa. Križ je njeno poglavitno njeno razločivno znamenje — po besedah sv. Pavla, ki piše Korinčanom: „Mi pa oznanujemo Kristusa križanega, ki je Judom pohujšanje, nevernikom pa nespamet.“ (1. Kor. 1, 23.) Zato pa tudi keršanska odgoja brez križa ne smé in ne more biti. Zakaj pač imate po hišah podobo križanega Jezusa na najbolj očitnem kraju obešeno, kakor zato, da bi se vedno spominjali, da imate povsod, tedaj tudi pri odgoji iskati in označevati Jezusa, in sicer njega križanega? In gotovo ni gola naključba, da tam, kjer nimajo te podobe ali so je odpravili, naj si je po hišah ali po šolah, — je tudi o keršanski odgoji malo sledú, ali celo nič ne.

Keršanski križ pa, kakor vsak drug križ, ima dve roki. Na eni je zapisano: *abstine!* na drugi: *sustine!* — ali po našem: *Zderžuj se!* *Poterpi!* — Zato vam zdaj za daljno pravilo dobre izreje postavim to-le:

Abstine! Zderžuj se, keršanski oče! keršanska mati! in uči otroke zderževati se!

Sustine! Poterpi, keršanski oče! keršanska mati! in uči otroke poterpeti!

To ni moj nauk, tega si nisem jest izmislil; učil je tako tisti, ki je pot, resnica in življenje, Kristus Jezus. On pravi: „Kdor hoče za mano priti, naj zatajuje sam sebe, naj vzame svoj križ in naj hodi za mano.“ (Mat. 16, 24.) — Pot tedaj, ki za Jezusom v nebesa pelja, je križev pot, to je: pot zatajevanja in terpljenja. Po tem potu morajo starši sami hoditi, in tudi otroke po njem voditi, če hočejo, da vsi skup ne zaidejo; zakaj zložna in prostorna pot pelja v pogubljenje. (Mat. 7, 13.) Res, da je bolj prijetno po zložni kakor po sterminski poti hoditi; res, da se nam kaj sladkega bolj prilega, kot kaj grenkega; ali, ni drugače; človek si mora silo delati, ker le silni bodo dosegli nebeško kraljestvo. (Mat. 11, 12.) Vedeti pa tudi moramo, da je tisto dostikrat greh, kar je našim početkom všeč. Kolikorkrat namreč kakšen greh storimo, se zgodi le zato, da

vstrežemo poželenju oči, poželenju mesa in napuhu življenja. Nasproti pa ni je skoraj čednosti in nič dobrega za nebesa skazovati ne moremo, ako si kakega veselja ne odrečemo, kake težave ne naložimo. — Brez zatajevanja namreč še nikdo ni kaj posebnega storil za ta, še manj pa za uni svet. Ta resnica se nam kaže v življenji posameznih ljudi in celih ljudstev. Kolikor poznamo slavnih mož iz starega sveta, vsi so hodili v šolo zatajevanja, so se od mladosti vterjevali, vadili in premagovali. Kralj Šandor je bil zato tak zmagovalec, ker je z vojniki vred žejo, vročino in mraz terpel; berž pa ko se je polenil in pomehkužil, je bilo tudi njegove slave, njegovega kraljestva in življenja konec. Da izmed narodov samo enega omenimo, vemo, da so bili stari Rimci tako dolgo slavni rod, dokler so sami polje obdelovali, sami na vojsko hodili; kakor so pa iz vsih krajev sveta nabrano bogastvo začeli nezmerno uživati in zapravljati, in najemnike mesto sebe v boj pošiljali, so propadli; divje ljudstva so jih premagale. Pa čemu zgledov iz posvetne zgodovine; sej nam jih sv. pismo daje na izbiranje. Samson je bil najmočnejši, dokler se je zatajeval; ko se je pa pomehkužil od Dalile, je bil premagan in vjét. In zakaj so nekteri Janeza Kerstnika za Mesija imeli? Zavoljo njegovega zatajevanja, zavoljo njegovega ojtrega življenja.

Da zatajevanje in poterpljenje človeka bolj zadovoljnega dela, kot sladnosti in veselice, to je že vsak sam lahko skusil. Vsako veselje, potem ko mine, neko grenkoto za sabo pusti; in več ko kdo veselic vživa, bolj je nezadovoljin, ker jih zmiraj uživati ne more. Več ko človek potreba ima, težej živi. Zato je rekel pameten mož našega časa: „Odkar je sedanji svet tako vesel postal, je zmiraj manj zadovoljnosti med ljudmi!“

In zdaj, starši, poslušajte! Da je sedanja mladina tako mehka, lena in razvajena, tega ste veliko vi sami krivi, ker se sami ne znate zatajevati, pa tuči otrok tega ne učite, temuč jih še mehkužite in od mladega razvajate. Zato pa tudi bolje ne bo, dokler se mladina zatajevanja ne bo učila; ker dobro je človeku, če je nosil jarem od svoje mladosti. (Žal. pes. Jerem. 3, 27.) Da bi se v tem na boljše obrnilo, naj vam zgoraj dano splošno pravilo tukaj nekoliko razdrobnim in rečem:

1. Starši! imejte telo svojih otrok terdo in oestro! Ne rečem, da bi jih morali precej po rojstvu v snegu povaljati in jih tako vterjevati, kakor se o ciganih pripoveduje; ali prevelika mehkota in preokuševanje jim več škoduje kot koristi. Ne vadite jih pregorkih oblačil; o vsaki priliki se vam bodo prehladili. Če ni otrok bolan, ima majhen 8—9 ur, velik pa 7—8 ur spanja dovolj. Po dnevi jih ne pušajte poleževati.

2. Vadite jih zgodaj dela in reda! Lenoba veliko hudega uči. (Sir. 33, 29.) Otroku primerno delo ohranjuje zdravje in ga pohajkovanja obvaruje. Pa samo z delom ni vse storjeno, ako pri delu red ne gospoduje. Toraj vadite otroke, da bodo ob določeni uri vstajali, in spat hodili. Za vsako reč naj bo čas odločen, vsaka stvar naj ima svoj prostor. Otroci, ki svoje reči po kotih mečljejo, ne bodo nikoli prida, dekleta še posebno ne. Revšina ni sramota, pač pa nerednost v hiši. Tudi revna bajtica je prijazna, ako v nji gospoduje red; žalostno pa je, če je po hiši vse sem ter tje razmetano, če so postelje razkrite, umazane in po celi teden nepostlane, kakor se po kmetih tudi v premožnih hišah večkrat vidi, tako da bi človek kmalu mislil, da je prišel v hlev, pa ne v hišo.

Če se pa otroci morajo od mladega vaditi dela, s tem ni rečeno, da bi ne smeli nikdar kaj poigrati. Sej tudi živinčeta precej ne vpregate, ampak pušate, da zraven matere po trati skače. Zato je ravno tako napčno, če otrokom nikdar pošteno igrati ne pustite, kakor to, če bi jih nobenega dela ne vadili. Ko smo majhni bili, smo radi po svoje igrali, pustimo tudi zdaj otrokom njih veselje. Vender je pri otroških igrah pomniti:

a) Igre naj bodo starosti in spolu primerne; ne samo vedrilne, ampak tudi koristne. Najboljši so take, pri katerih se otrokom ob enem dušne in telesne moči zbuja in razvijajo.

Igre za denar niso za otroke. Če že za kaj igrajo, naj bo za orehe ali lešnike. Kvarte in kocke, kolikor dalje so od otrok, toliko boljše.

b) Igra naj vsak spol posebej za-se; sej tudi so večidel igre za dečke in deklice različne. Pri igrah, kar koli je mogoče,

naj otroci nikoli ne bodo brez koga, ki jih opazuje, posebno še takrat, če se je kake nevarnosti ali nesreče bati. Sicer je dobro tudi skrivaj otroke pri igrah opazovati, včasih nadoma med-nje stopiti, da se predaleč ne spozabijo.

- c) Otrok, ki se pri igrah navadno jezi, togoti, drugim nagaja, ali jih tepe, lasá, suje — ni za igro. Treba ga je od drugih odločiti, in dokler se ne poboljša, tudi ne več ga med druge igrajoče puščati.
- d) Počitek se še le po doveršenem delu prilega. Dokler tedaj otroci ukazanega dela niso zgotovili, ali naložene naloge ne naredili, njim igre ni dovoliti. Pri igrah jim je pa treba vsakikrat čas natanko odmeriti. In ko ura preteče, morajo nehati, ko bi se jim še tako prijetno zdelo, in ko bi bilo tudi treba s silo igro ustaviti.

3. Starši! Vadite otroke zmernosti v jedi in pijači! — Otrok navadno od nature ni požrešen, če poznej postane, razvadili so ga pred ko ne starši sami. Otroci radi jedó; skušnja pa uči, da vsako reč, tudi najboljšo, pusté, ko so siti, če niso že razvajeni. Toraj otroka nikdar ne sili k jedi ali pijači; ako si jedi zbira, nikar ga ne poslušaj; ako se kuja in zato kake jedi brani, mu tudi druge ne daj. — Tudi tukaj je red poglobitna reč. Če je odrašenim zadosti, da trikrat na dan jedó, je za zdravega otroka tudi dovolj, če mu razen tega še dvakrat kaj v usta daš, dopoldan in popoldna enkrat. Otroci pa, ki zmiraj kaj v ustih imajo, so že razvajeni. Starši, ki otroke radi s sladkarijami pitajo, jim kvarijo zobe in želodec. Take sladkosnede postanejo navadno tatovi in lažniki. — Otrokom bolj služi sočivje, kot mesene jedi, — voda in mleko bolj, kot vino ali še celo žganje. — Starši, ki otroke na žganje vadijo, jih mlade končajo in ostrupijo, so morivci lastnih otrok. Če se otrokom včasih kaj vina dá, naj bo z vodo zmešano.

Pri taki hrani se pa ni bati, da bi zboleli; le misli na Daniela in njegove tovarše v Babilonu. — In domač pregovor pravi: Za otroke je voda in mleko.

Pa Bogu bodi potoženo, da je v naših krajih toliko pijancev! Tega je zopet slaba izreja kriva. Nekteri starši otrokom le obetajo, kaj bodo dobili jesti in piti, če bodo pridni. Drugi

jih jemljó saboj na pojedine in ženitovanja, kjer se po živinsko bašejo in nalivajo. Pa to še ni vse. Prašam, ali bo tak otrok zmeren, če vidi očeta vsako nedeljo pijanega; ali pa mater, kako skrivaj iz piskercev pije ali pa ji še sam skrivaj nositi mora? — Pri taki izreji se otroci navadijo misliti, da je jed in pijača najpoglavitniši reč na svetu, da človek le zavoljo tega živi. — Ali je potem čudo, da otroci takih staršev skrivaj kozarce poplakujejo, bolji in slajši reči izmikujejo in ližejo, dokler so majhni, da se po kerčmah plazijo in kradejo, kadar so veliki?

4) Vadite jih varčnosti! — Te, te je dandanes silno potreba, pa je je zmiraj manj. Starši! nikar si glave ne ubijajte s tem, kaj vse bote otrokom kupili; ampak premišljajte, kaj bi jim brez škode lahko odrekli. Tudi če ste premožni, jih ni treba obilnosti vaditi. Ako bodo v terdem in pri pičlejšem vzrastli, se bodo obilnosti tako še preveč lahko privadili, ako so pa obilnega vajeni, kako težko jim bo, če pomanjkanje pride? — Tudi ni treba, da bi otroci vsako reč morali imeti, ktero kje drugej vidijo. Posebno to v obleki veljá. Za obleko se dandanes silo denarja izdaja. Naši spredniki so nosili obleko večidel iz domačega blaga; tudi so imeli manj cunj, pa zato malo več petic v skrinji; — zdaj pa nekteri vse bogastvo na se obesijo. Ne rečem, da bi morali današnje obleko zavreči, ker nektera je prav primerna in sramožljiva (postavim ženske zimske rute) — le toliko hočem reči, da naj se bolj gleda na terdnost, kot na lepoto. — Pri tej priložnosti si ne morem kaj, da bi o tobakariji ene ne omenil. Ne samo, da tobak mladim na zdravju škoduje in marsikteremu k zgodnji smerti pripomore, je tudi varčnosti nasprot. Velikokrat bi se tisti soldí, ki se za tobak izdajo, kje drugej boljši obernili; naravnost žalostno pa je, če se tobaka tako navadijo, da so rají brez soli, kakor brez njega! — Kako se ta navada tudi v naših krajih razširja in množi, se iz tega razvidi, da se od leta do leta več izdá za tobak na Kranjskem. Pa sej ni čudo, ker se že vsakemu smerkovecu spod nosa kadi! — Starši! vi tožite, da so slabi časi, da so davki veliki, — ali jest vam rečem: prav velike davke si k temu velikrat vi še sami nakladate brez potrebe,

ker se predrago oblačite, če ne vi, pa saj vaši otroci; za tobak toliko dajete in še tudi otroke k temu razvadite. Zato nahajamo dandanes toliko gosposke revšine, zato toliko zadolženih pohišji, toliko prodanih zemljiš.

5) Vadite jih poterpljenja. — Ni je hiše, ni je družine, kjer bi bolezen, pomanjkanje ali kaka druga nadloga kdaj ne poterkala na vrata. V takih časih nikar ne godrnjajte, ne tožite, ne rekajte: Da smo vendar tako revni, tako nesrečni! da se nam tako hudo godi! Kaj smo se mi pregrešili, kaj smo se Bogu tako zamerili itd. Starši, tako bote sami nesrečni, pa tudi otroke bote nezadovoljnosti učili. Raji jih učite in tolažite, da tudi revščina, nadloga ni brez volje nebeškega Očeta, da ima on zmiraj najboljši namene z nami; da tiste ljubi, ktere tepe, in da tukaj popolnoma sreče ni pričakovati.!

Lernejska kača.

Stari Gerki so bili neverniki, pa so vendar marsiktero pametno vganili. Imeli so mnoge pripovedke, v katerih so bili skriti lepi nauki. Tako so med drugimi pripovedovali o nekem Herkulu, ki je čudne reči doprinašal in tako močan bil, da mu naš Štempihar še senca ni. Ko je še v zibeli ležal, je imel že v rokah tako moč, da je kačo zadavil, ki ga je pičiti hotla. Poznej, ko je odrastel, se je pa na lernejsko kačo spravil. Ta kača je prebivala v lernejskem gojzdu, je imela sedem, nekteri celo pravijo, da sto glav, in je bila strah in groza popotnikom. Marsikter junak se je je lotil, pa vse zastonj. Bolj ko je mahal in glave sekal, hitreje so zopet nove rastle. Herkul pa jo je užugal. Ker je neko boginjo za pomočnico imel, je po njenem nasvetu le po srednji glavi meril. Res, da so se mu druge glave nastavljale, ali on se ne dá motiti, mahne po srednji in jo odseka. Potem so pa druge glave samo omahnile in padale.

V tej sicer izmišljeni pripovedki je lep nauk za nas. Vsak človek ima v sebi tako kačo: kako hudo strast, pregrešno nagnjenje, in iz

strupenega života poganja veliko glav, to je, hudobnih izrastkov. Takih lernejskih kač katekizem sedem našteva, namreč: napuh, lakomnost, nečistost, nevošljivost, požrešnost, serd ali jeza in lenoba. Vsaka teh kač ima po sedem in še po več manjših glav. Pri otrocih se ena ali druga teh kač že zgodaj prikaže, gorje! ako se kmalo ne konča; njega samega in druge bo pičila in pogubila. Starši, ako tako kačo pri otrocih zapazite, bodi vsak izmed vas Herkul, mahajte po pglavitnem hudem nagnjenji in ne nehajte popred, dokler ne pade — in rešili bote dušo svojega otroka. To se pa samo po sebi umeva, da nič opravili ne bote, če ste sami s katero teh kač oklenjeni; zatoraj zopet tukaj veljá: Začnite najpred pri sebi, mislite na rake! — Ali kaj, ko je toliko keršanskih staršev, ki ne le sami v svojem naročji take kače redé, ampak jih tudi pri otrocih z napčno odgojo pitajo. Ni čuda potem, da te kače svoje glave zmiraj bolj po koncu vzdigujejo in zmiraj bolj okoli sebe pikajo. Tudi po naših krajih se mnogo nahaja teh kač, nektre so še posebno pogosto. Poglejmo jih nekoliko!

1. Kača napuha. — Naše nekđaj priprosto in zadovoljno ljudstvo je začelo zmiraj bolj bahati in šopiriti se. Veliko jih je, ki se imenitniše nosijo kot jim stan pripuša, in marsikteri kmet hoče že za gospoda veljati. Iz napuha izvirajo tudi prevzetne govorice mladih ljudi, postavim: Koliko pa te je? Ali zabavljaš? Deset tacih se ne bojim! itd. Ali pa, da se celó bahajo s tem, kdo more več piti, bolj kvantati, ostudniše kleti itd. Studenec te prikazni je v slabih izgledih in v napčni izreji, zdravilo pa v keršanski ponižnosti. Toraj, starši, učite otroke, da bodo proti vsacemu prijazni, priljudni proti bogatim in revnim, da ne bodo nikogar v nič devali ali zaničevali zato, ker je revež ali berač. — Ne učite otrók, da bi se sramovali revnih tovaršev, če so sicer pridni in dobri! Ne hvalite otrók preveč, že celó pa ne v njih pričujočnosti, da se ne prevzamejo. Posebno napčno in naravnost zoperno je, če starši otroke zavoljo vnanjih reči, postavim zavoljo obleke, lepote ali pa celo zavoljo kake spačenosti hvalijo; kar se žali Bog tolikrat sliši. Nečimerno je, če starši otroku v novi obleki pravijo: Zdaj si pa „cis,“ zdaj si pa „pipi.“ Dosti je, da mu rečeš, da je čeden, in ko je večí,

ne pozabi povedati, da Bog ne gleda na obleko in da zavoljo same obleke še ni nič boljši. Neumno je, če oče porednega sinčka hvali: „Kdo bi bil verjel, da je naš Janezek tako močan? Sosedovega Mihca, ki je za ped večji, je tako vergel na tla v lužo, da je bilo kaj.“ Ali pa če mati pričo hčerke govori: „Poglejte no našo Miciko, kako se zná gosposko nositi, gotovo bo še enkrat gospá.“ — To se pravi otroke naravnost poterovati v napuhu, ki se že sam od sebe tako rad vgnjezdi. — Tudi takrat ni treba otroka preveč hvaliti, ako je naloženo delo dobro doveršil; storil je le svojo dolžnost. Zmérna hvala otroka podprè, nezmérna ga spridi. Dosti je toraj, ako mu rečeš: „Tako je prav.“ „Kar se mlad navadiš, boš v starosti znal.“ „Če boš vselej svoje dolžnosti spolnoval in pa zavoljo Boga, te bo Bog rad imel in dobri ljudje, zares boš zadovoljin“ itd.

2. Kača lakomnosti je bila kdaj po naših krajih bolj pogostoma; zdaj se pa večkrat ravno nasprotna zapravljevost nahaja, kakor smo že zgoraj vidili. Vendar pa se še tu in tam dobi tudi lakomnost. Lakomnost je tam doma, ker vsako reč cenijo le po krajcarjih in ranjših; kjer se jim tudi za potrebne reči denarja škoda zdi; kjer tako živinsko delajo, da zavoljo denarja zdravje končujejo; kjer z delom tudi nedelje skrunijo in božjo službo zanemarjajo; kjer pri zadostnem in obilnem premoženji ne sebi ne drugim in ne cerkvi nič ne privošijo; kjer se vedno černo in žalostno deržé in se jim oko le takrat zvedri in usta le takrat nasmejajo, kadar denarje prejemajo, roka pa se jim trese, kadar ga morajo izdajati itd. — Kam zastarana lakomnost človeka pripelje, se razvidi lahko iz sledeče zgodbe. Ni še prav dolgo tega, kar je neki kmečki sin, ki se je po noči domú peljal, cesto zgrešil, raz pečine padel in s kobilo vred se ubil. Ko silo lakomna mati to zvé, zavpije: „Kaj Jože, kobila, kobila!!“ — Pa kaj bi to kačo dalje popisoval, sej je tako pustili ne bodo, ki so jo redili od mladih dni! Tukaj naj sledé le nekteri opomini, da se mladine ta kača ne prime. — Res, da je prav težko med lakomnostjo in zapravljevostjo ravno pravo sredo zadeti. Prav je, ako starši otroke napeljujejo, da dobljene darove in denarje shranjujejo; napčno pa bi bilo, ko bi otrokom puščali, da bi shranjene denarje le

zmiraj preštevali, pa nikoli nič ne izdajali. — Otrok naj spo-
 znavava, da nam je denar le pomoček, nikdar pa ne namen!
 — da ga imamo obračati za potrebne reči in za pomoč ubogim.
 Toraj naj otroci denar iz svoje hranilnice jemljó, kadar bi radi
 kaj koristnega in potrebnega imeli, postavim kake bukve itd.,
 ali pa, da kakemu revežu kaj pomagajo, k lepoti Božje hiše
 kaj pripomorejo. — Najboljše zdravilo zoper lakomnost je
 dobrotelost. Zato je dobro, da včasih otrokom daste, da re-
 vežem mile darove podelé; napčno pa bi bilo, ko bi jih kre-
 gali, če sami od sebe iz usmiljenja ubogim kaj podelé. — Če
 so v svoji neprevidnosti morebiti preveč dali, jih lepo podučite,
 da je še veliko potrebnih in da bi kmalo zmanjkalo, ko bi hotli
 vsacega tako obdarovati itd.

Od tam pa, kjer se lakomnost pase, tudi krivičnost in
 tatvina daleč ni. — Ne bo odveč, če tukaj o tatvini kake
 besede spregovorimo. — V naših krajih kdaj ni bilo mnogo o
 tatvinah slišati; človek je lahko za celi dan šel od doma, pa
 mu še hiše ni bilo treba zapirati — (vsaj v Bohinju in po dru-
 gih krajih na Gorenškem je bila še nedavno ta navada; če je
 še kod tako, ne vemo); zdaj pa po več krajih kmalo nobena
 ključavnica in noben pah več ne bo deržal! Posebno mladih
 tatov je zmiraj več. Od kod to? Pogosto zavoljo slabe izreje,
 ker starši premalo na otroke pazijo in iz mladega ne vadijo,
 da bi natančni razloček delali med lastnim in ptujim blagom.

Posebno škodljiv je predsodek in izgovor nekterih staršev,
 ki se za malenkosti v tej reči nič ne zmenijo. Taki starši pač
 ne pomislijo, da iz malega raste veliko; da majhen tat lahko
 enkrat velik ropar postane, in da je nekdo na vislice prišel,
 ki je bil vpervič le šivanko ukradel! Ne kradi! je Bog re-
 kel na Sijonu in kerš. starši naj tako učé tudi otroke, in več-
 krat jim povedo kratke pa imenitne besede: Vsa kem u svoje!
 Ne jabelka, ne hruške, ne zerna, ne bilke ne smejo otroci dru-
 god brez dovoljenja vzeti; ako zapazite kaj ptujega pri njih,
 nazaj morajo dati in postaviti tje kjer so vzeli. Ako so kako
 škodo storili, naj z besedo in z lepo poravnajo — ali pa vi
 mesto njih škodo popravite. — Ako se tatvina ponavlja,
 ali pa če je večí, je šiba neogiblivo potrebna. Komur se ta

hudobni nagon v mladosti ne izžene, tacega potem tudi ječa ne poboljša. — Kaj pa bomo k taki izreji rekli, če starši sami otrokom ukazujejo, da naj gredó na druge njive plet, tergat, rovat, na druge travnike past, po trave, v druge gojzde derv iskat in sekati? — Ni se čuditi, da že nobena reč več ni varna in da se število mladih tatov tako množi. — V Pragi so prinesli osemletnega dečka v bolnišnico, kterege je bila lastna mati zavoljo tatvine tako natepla, da mu je roko na dveh krajih zlomila. Djali so mu bolno roko v dilice; pa to mu ni ubranilo, da je po noči še z drugo zdravo roko svoje tovarše okradel. Privezali so mu tudi še to roko terdno na život; ali zopet je vstal drugo noč, in ker nobene roke več rabiti ni mogel, je kar z ustmi vse zdravila drugih bolnikov v tisti sobi dosegel in popil!

3. Kača nevošljivosti. Kako gerda, nevarna in škodljiva je ta kača, ne bom popisoval; sej ste že tako mnogokrat s prižnice slišali, samo toliko opomnim, da ta kača se že zgodaj tudi pri otrocih pokaže. Neumni starši redé jo sami in pitajo, ker pričo otrok čez svoj stan tožijo in sosedom zavidajo, češ: tam pa tam so tako hudobni, pa se jim boljše godi kot nam; tam imajo vsega dosti, mi pa moramo stradati. Ali pa s tem, če otroka memo otroka raji imajo in to tudi očitno kažejo. Táko napčno ravnanje se navadno maščuje nad starši in otroci. „Serček,“ „ljubček“ se hitro prevzame, hudoben in nezadovoljen postane, je sebi in drugim otrokom odveč!

Ne tako, kerš. starši! Če nevošljivost zapazite pri otrocih, iztrebljajte jo. Spoznati je ni težko. Če otrok preveč hiti jesti, ker tudi drugi jedó, iz strahú, da bi mu ne zmanjkalo; če ima, kakor pravimo, večí oči kot trebuh; če neče kosca, ki je po nevedoma manjši od bratovega; če dar zato popusti, ker je drugi tudi enakega dobil: je gotovo znamnje nevošljivosti. Ali pa, če se smeja nad nesrečo drugih, postavim, če je kdo padel ali kaznovan bil; če rad za vsako stvar toži: tu je zopet kača škodoželjnosti, ki je sestra nevošljivosti. Kdor je le kdaj z otroci imel opraviti, lahko vé, koliko je nevošljivosti med njimi. Naj le en zgled povém. Mati so dali Franceku debelo jabelko, rekoč: Pa ga pošteno razdeli na dva kosca! — Mati! kaj se pa pravi pošteno deliti? praša Francek. To se pravi, da

Barbiki večji kosec odrežeš! — Oh mati! prosi zvit deček, pa jabelko raje Barbiki dajte, naj ona pošteno razdeli! Človek bi se takemu bistrournemu odgovoru smejal, ko bi v njem nevošljivost ne tičala.

Zoper nevošljivost je najboljše zdravilo, da jih kmalo soznanite z Jezusovem naukom: Vse, kar koli hočete, da vam ljudje storé, tudi vi njim storite. (Mat. 7, 12.) Ako pa lepa beseda ne pomaga, je pa treba hujših strun napeti. Posebno primerno za nevošljive otroke je, da jim še tisto vzamete, kar se jim zavoljo nevošljivosti premajhno ali preslabo zdi; da jim tisto kazen daste, katero bližnjemu privošijo ali zavoljo ktere se veselé. Tožbá od nevošljivcev ne poslušajte radi. Ako vidite, da iz nevošljivosti tožijo, bo največ pomagalo, da oba kaznujete: zatoženega zavoljo prestopka (če je dokazan); tožnika pa zavoljo nevošljivosti. Ako bi bila pa tožba čisto neopravičena, potem naj tožnik sam in sicer dvojno kazen dobi.

* * *

Ena najhujših napák našega ljudstva, posebno kmečkega, je pa ta, da toliko kolnejo in se roté in se pridušajo za vsak nič in tako gerdó, pa da se tako sovražijo in maščujejo, da se tako radi pretepajo in celó pobijajo. Kako je to gerdó in ostudno, tega ni popisati. — In ktera je kača, ki toliko strupenih glav ima? To je:

4. Kača jeze in togote. In iz ktereга gnjezda prileze ta kača? Iz nature, ki je k jezi nagnjena in iz slabe izreje. Že neverski modrijan Seneka pravi: Jeze je najbolj kriva slaba in mehkužna izreja. Človek, kteremu so v mladosti vse dovolili in nič ne odrekli, kteremu je mehkužna mati vse solze obrisala in učenik vselej mu termo pustil, taki nikomur ne bo odpustil, kdor ga razžali. — Starši! zakaj se pritožujete, da si odrašeni otroci nič ne dajo reči, da jim vi morate v strahu biti? Sami nad sabo se pritožujte, sej ste jih sami hotli take imeti, ker ste jim v mladosti vselej voljo spolnovali! Povejte, kdo je gospodar v hiši? Starši ali otroci? Če pa otroku vse dovolite, karkoli hoče, če je tudi napčno in slabo, se otrok navadi misliti, da je on gospodar — in gospodoval bo tudi res, še preden bo odrastel! — Kaj je tedaj storiti? Če se otrok

joka, ker se mu ni kaj po volji zgodilo, ker mu niste dali ali tudi ker niste dali smeli, kar je želel: pustite ga pri miru, naj mu odtekó mačkine solze; recite pa tudi, da z jokom gotovo ne bo nič dosegel, in da bo zavoljo tega še manj uslišan. Če pa le preveč udeluje, pokažite mu šibico in priložite mu nektere, da bo imel vsaj vzrok, zakaj jokati, in da gnjili potok toliko hitreje odteče. Naravnost narobe pa delajo v tem slepe, kaj pravim slepe — neumne matere, katerim se otrok berž smili, da le solzico zagledajo v očesu in ne vedó, kako bi jokajočega togotneža vtolažile: „Nič se ne jokaj, božec moj, koj boš dobil! Kaj ti pa čem dati? Ali cukercčka?“ Jedil in igrač mu skupaj nosijo, in pobirajo, če jih mlad porednež na tla zmeče, vse mogoče in nemogoče reči obetajo, solze brišejo in jih poljubujejo. — Veš ti, mati, kaj ti povem! Tebi se zdaj smilijo neumne togotne solze tvojega ljubčeka — njemu se pa poznej tvoje pravične solze smilile ne bodo! Ako tedaj vidiš, oče ali mati, svojega otroka jeznega in togotnega, da je bled ko zid, ali rudeč kot kuhan rak: oštej ga, posvari ga, — pokaži mu ogledalo, da vidi kako je spačen, gerdo skremžen; skoraj, da bo to pomagalo. Ako pa otrok jeze z zobmi škriplje, miznico zaloputa, vrata zaderleška, posodo luča, obleko terga, stole premetuje, po nožu sega, z nogami cepetá, ali se po tléh valja: ukaži mu mirno pa ojstro, da naj neha, da naj še enkrat lepo naredi, kar je v togoti napčno storil; ako precej ne vboga, naj šiba poje, pa zares in do živega. V takem primerljeju otroka dobro namuzati, ga morebiti enkrat za vselej ozdravi.

Tudi želja do maščevanja se pri otrocih kmalo kmalo prikaže. Žali Bog, da tudi to starši raje podpirajo, kot odbijajo! Ako se otrok ob mizo, stol ali peč udari, nikar ne tepi nedolžne stvari; s tem le otroka vadiš, da se poznej hoče nad vsakim znositi, kterikoli mu je kaj žalega storil, ali nalaš ali ponevedoma. Tak otrok bo še tebi nameril, ali pa te bo še celó udaril. To je tudi vzrok, da poznej noče nobene krivice poterpeti; da se maščuje, kjer more; da hudobne naklepe kuje, kadar se maščevati ne more. Starši, tu imate vi veliko na vesti! Ako se bratje in sestre med sabo tepó, naj bodo tepeni. Ako je brat brata udaril, mu ta ne smé verniti, ampak mora vam povedati;

ako mu je pa vernil, naj bota oba kaznovana. Ker pa starši to navadno opuščajo, zato otroci tako divji zrastejo; v šoli je potem težko še kaj popraviti. Največkrat se v šoli sliši tožba: Ta me je udaril, ta me je pahnil, ta mi je kamen v glavo zagnal itd. In gotovo se v 10 primerljajih 9krat zgodí, da je napaden vernil, namesti da bi bil poterpel in na pravem mestu pravice iskal. Zdaj pa prašam, kaj bo iz takih otrok, ko bodo odrastli? Maščevali se bodo, pretepali se bodo, pobijali se bodo za vsako majhno stvar, če jih bo kdo le količkaj razžalil, zasramoval, udaril — posebno če bodo imeli kaj vina v glavi.

Proti maščevanju je najimenitniši pomoček Jezusov nauk in zgled. Ako se vam tedaj otrok zavoljo storjene mu krivice pritožuje, nikar ne pozabite prašati, če je na nasprotnika kaj jezen in če mu je pripravljen odpustiti? Prašajte ga tudi, ali želi, da bi bil krivičnik kaznovan? Če priterdi, ga posvarite, da tako ni lepo, da moramo hudo z dobrim povračevati, in če le mogoče, zatoženemu kaznen prizanesite, da se v tožniku maščevanje ne zaredi. Vselej, pa, kolikorkrat imate s tožbami in kaznovanjem opraviti, tožnika in zatoženca ne pustite proč, dokler si nista storjene krivice odpustila, rók si podala, ali kakor bodi se lepo spravila. — Poslušajte zgled. Videl sem v neki gosposki hiši, da je štirletna sestra dveletni po nevedoma perst v usta vtaknila. Mlajši jo ugrizne; stareji zajoka. Ko mati to vidi, stareji ukaže, naj sestrico poljubi v znamenje, da ni na-njo nič huda. In glejte, deklica vboga in poljubi sestrico, ki jo milo gleda, kakor bi jo hotla za odpuščanje prositi. V tem hipu ste se mi zdeli kot dva angeljčka. Upam, da se bote vedno ljubile. Poslovivši se pa sem mislil sam pri sebi: To je dobra mati! Bog nam daj več tacih.

Z maščevanjem je sklenjeno rado sovraštvo. Tudi v oziru tega se starši mnogo pregrešé, ker otrokom slab zgled dajejo ali pa jih naravnost sovraštva učé. — Otroci po svojem značaju niso sovražljivi, naredé jih sovražljive še le slabi izgledi, dostikrat staršev in drugih. Vsaj iz vsakdanje skušnje vemo, da se otroci v tem trenutku stepó in opraskajo, v drugem trenutku pa že zopet skupaj igrajo. Ali odrašeni so v tem vse

drugačni. Odrašeni pa kar ne morejo pozabiti razžaljenja, včasih prav majhnega, in cele dni, tedne ali pa še celó mesce in leta deržé jezo in šobo. In najbolj žalostno je pri tem, da tudi otroke v sovraštvo zapletajo in jih tako rekoč sovraštva učé. Človek bi ne verjél, da je tako, ko bi tolikokrat ne slišal in ne skusil. Kolikrat starši otrokom prepovedujejo, da ne smejo govoriti in nič imeti opraviti s sosedovimi, ker so ž njimi v sovraštvu, še celó tepsti jih žugajo, ko bi šli v njih družbo. Ali se je potem čuditi, da včasih med sosedi terpi sovraštvo do družega in tretjega rodu?

Tega poglavja pa ne smemo končati, da bi ne sterli še ene glave, ki iz jeze moli. Mislim namreč: ostudno kletvino in rotnje. Koliko pač duhovni zoper to govoré in delajo, pa vendar ne pomaga dosti, in tudi pomagalo ne bo, dokler starši sami kletvine ne pusté. Z drugimi napakami se tudi posebno ta strašno množi in razprostira. Človek bi se že kmalo ganiti ne mogel, da bi ne slišal kake kletve. Kolne se domá in na polji, v delavnici in v hlevu, v gojzdu in po poti, pri jedi in pri delu, še celó v šoli, in — kdo bi verjel, da se nameri še clo na najsvetejšem kraju! Kolnejo stari in mladi, bogati in revni, gospodje in kmetje, rokodelci in rokovnači, prav gerdo radi vozniki in mornarji, moški in — tudi ženske! pa tudi otroci, ki so še v srajci. Ne verjel bi tega, ko bi sam slišal ne bil! — In od kod ta splošna spridenost, ta sramotna navada? Ko sem nekega šolarja prašal, kje se je tako gerdo kleti naučil, mi je na vse usta povedal: I, kje drugej, kakor domá! Starši, tu imate sodbo! Vi sami ste velikrat krivi, da vaši otroci že kleti znajo, preden v šolo pridejo, ker vsak dan take besede slišijo iz vaših ust. Kje se je pa tisti fantalin navadil, od ktereга Hunolt pripoveduje, da družega ni znal, ko kleti? Doma od očeta in matere. Bilo je to v Litihu na Belgiškem. Ta fantalin se zgubi v mestu in ker domú ne zná, začne vekati. Prašajo ga memogredoči, kje je doma? Otrok pravi: Pri hudiču! Kdo pa so tvoj oče? Hudoba! Kako pa je mater ime? Satan! I, kako se pa pri hiši pravi? Pri zlodji! — Ljudje so stermeli nad takimi odgovori in so res mislili, da je ta otrok naravnost iz pekla domá. Kar pride nekdo memo, ki

je dečka poznal in ljudem zastavico razjasnil, rekoč: Nikar se ne čudite, da ta deček tako kolne. Sej ne more drugač, ker domá nič družega ne sliši, ker oče in mati ves ljubi dan le kolneta in preklinjata!

Če tudi ne tako hudo, vender pa komaj malo drugač se godi in sliši po mnogih hišah in družinah. Če tudi taki niso iz pekla domá, se pa gotovo za pekel pripravljajo; zakaj kletev je kjuč za pekel, kakor molitev za nebesa, kar nam tudi sv. Pavel zaterjuje, govoreč: Preklinjevalci ne bodo posedli Božjega kraljestva (1. Kor. 6, 10). Zato pa tudi Božjega blagoslova ni in ga biti ne more pri takih hišah, kjer starši in otroci kolnejo. Že modri Sirah govori v starem zakonu: Očetov blagoslov vterjuje otrokom hiše; materna kletev pa jih do tal podira. (Sir. 3, 11.) In te besede se res spolnujejo vse čase. — Zatoraj vam, kerš. starši, še eno povem: Razun drugih napák pri otroški izreji je vaša kletev največ kriva, da druge vaše besede in opominjevanja tako malo zdajó. Nikakor vam ne morem dopovedati, kako gerda, kako pregrešna, kako strašno škodljiva je kletvinja za dušo in telo. Sprejmite toraj nauk:

Pustite sami kletev, in odvrcajte jo pri otrocih, da ostane blagoslov božji nad vami in vašimi otroci!

Še ena kača.

Od kod neki to, da se človek tako káč boji? da se tako prestraši, ako ktera nenadoma v listju zašumi? To ni samo od tod, ker so nektere strupene; poglavitnega vzroka temu nam je iskati v padcu naših prvih staršev, ktere je bil hudobni duh v kačji podobi zapeljal in tako tudi nam vsim toliko gorjé navalil. Bog je kačo zavoljo tega preklél in to prekletstvo se je derži še zmiraj; sovraštvo, ktero je Bog med kačji in človeški zarod postavil, še vedno terpi.

Kako je hudobni duh svoj namen zvijačno izpeljal, ne bom obširno razkladal; sej je vsacemu otroku znano, in kdor hoče bolj natanko vediti, naj bere 3. poglavje v 1. Mojz. bukvah.

Samo toliko naj bo rečeno, da je bila hudobnemu duhu pri zapeljevanji laž največi pomoček. Lagal se je v djanji in besedi, v noši in govorici. On se Evi ni pokazal v svoji pravi podobi, ker bi se ga bila sicer ustrašila in bi se ž njim ne bila v pogovor spustila; ampak zlezel je v kačjo kožo; kakor se dandanašuji zapeljivci pa v ovčje kože oblačijo, da prikrivajo volčjo naturo. Ker so bile dotlej vse živali človeku prijazne, se Eva kače ni bala, toliko manj, ker se je kača znala posebno prilizovati in je bila bolj prekanjena od drugih živali. — Pa tudi sad, ktereга je kača Evi ponujala, je bil goljufljiv; zunaj lep in vablјiv, znotraj pa škodljiv ter ves poln napuha in nepokoršine. Nje govorjenje pa je bilo naravnost lažnjivo, ker je Božjo besedo prevernila in ravno nasprotno terdila. Zato pa tudi Jezus hudobnega duha imenuje lažnika od začetka. Kakor je Bog zgolj resnica, vir vse resnice, tako je hudoben duh zgolj sama laž, in Jezus od njega pravi, da iz svojega govori, kadar laže. (Jan. 8, 44.) — Resničnost je tedaj znamenje pravega keršanskega duha; laž pa znak satanove prijaznosti.

Poglejmo pa zdaj sedanji svet. Nobenkрат sicer se ni manjkalo takih, ki so resnico sovražili, ali nobenkрат svet tudi ni bil tako poln laži, kakor ravno v naših časih. V vsih stanovih, v vsih okoljšinah naletimo na laž: laž v besedah, hinavščino v obnašanji, sleparijo v dejanji. Da le nektere omenimo: Velikanska laž našega časa je ta, da je vsaka vera dobra, in da je človek lahko zveličan, naj bo Luteran ali Turk, Jud ali nevernik. — S to lažjo je poderto vse keršanstvo. Čemu je tedaj Jezus na svet prišel pravo vero učiti, čemu je zavračal zmote, čemu je za resnico, za svoj nauk umerl, ako je vsaka vera dobra?

Koliko je laži in zvijač v časnikih, v politiki, v tako imenovanih „romanih“ in v drugih knjižurah! In kdo ne vé, kakošne sleparije se godé pri denarnih rečéh, goljufije pri kupčiji, premnoge sleparije in zvijače pri mnogoterih službah in opravilih? Povsod skoraj več ali manj laž gospoduje. Kaj je družega kakor laž, če marsikteri z drago obleko bahajo, pojedine napravljajo, na plese in veselice, v kazališe hodijo, zraven pa dolgove delajo, na boben pridejo in bližnjega na vse strani

poškodujejo? Laž je, če dekleta v židi in žametu hodijo, pa v resnici nič svojega nimajo, morebiti še staršem zmikajo, ali pa vse na cape obesijo, svoje revne starše pa pustijo lakoto in vso revšino terpeti? Ali ni laž, če fantje bahaje za vino dajejo in popivajo po kerčmah, pa na tujo brado, ali z dolgovi na vse kraje, pa morebiti še za cerkev in za med poštene ljudi spodobne obleke nimajo? Ali ni laž, če se kmečki ljudje po gospôsko pačijo, ne vém, kako drago sôbe malajo, imenitne zagrijala obešajo, otroke po gospôsko mehkužijo itd., so pa morebiti že blizo tega, da pojde vse na „kant?“ Zakaj bi vender človek sebe in druge motil, zakaj se imenitnišega kazal, kakor je v resnici? Pervič si s tem škoduje, drugič pa si pred ali pozneje sramoto nakoplje.

Pa pustimo to. Naš namen ni, lažnjivost sedanjega časa sploh šibati, temuč pokazati, od kod tolika lažnjivost pri mladini in kako pomagati.

Človek je sicer po izvirnem grehu popačen in tudi po sv. kerstu mu huda poželjivost ostane. Vender je modri Stvarnik človeku nekatere pomočke dal, kateri ga že naravno greha varujejo. Taki pomočki so: resnicoljubnost, sramožljivost, bogaboječnost. Starši imajo pa sv. dolžnost, te naravne pomočke varovati in voditi. Pa kaj, da jih starši tolikokrat še sami zatirajo in podkupujejo.

Le poglejmo, kako so majhni otroci resnicoljubni, dokler niso sprideni! Otroško govorjenje je tako odkritoserčno, brez vsake zvijače in prekanljivosti, da se jim mora človek včasih kar smejati. Kaj zamolčati ali tajiti še ne znajo. Vsakemu verjamejo na besedo, posebno kar oče ali mati rekó, jim je neoveržljiva resnica. In če se zgodí, da se pervikrat kaj zlažejo, kako hitro jim šine kri v obraz! — Od kod tedaj toliko mladih lažnivcev in lažnivk, ko je vender resnicoljubnost otrokom tako rekoč prirojena? — Prav velik del od slabe izreje. Res je, da je človek k hudemu nagnjen in da se strasti pozneje zbudé; vender pa bi tajeje, hinavšina in laži ne prišle tako hitro, ako bi zgledov ne imeli nad drugimi. Ali ne rodí tacega sadú tisto lažnjivo vedenje in domače življenje, kakor smo ravno poprej premišljevali?

Privzemimo k temu, kako nepremišljeno in napčno kaznujejo mnogi starši in redniki neskušene otroke, kako nad njimi vpijejo, renčé, se derejo, v jezi vsako najbližji stvar zgrabijo in se nad otrokom znosijo. Če otroci kako škodo storé, se kaj primeri, oče ali mati kar s šibo med-nje plane in vpije: „Kdo je to naredil? Ali ti zanikernež? Tako ga bom nabila, da bo ves čern,“ pa sto in sto tacih nespamet! Ali je potem čuda, da otrok tají, se laže, na druge zvráča in začne po krivem pričati zoper lastne brate, sestre, ki jih je dolžan priserčno in keršansko ljubiti! Večkrat pa se jim laž tako rekoč na jezik poklada: „Kaj-ne Janezek, ti nisi tega storil? Micika, ali je mogoče, da bi ti to bila storila?“ itd. Kaj bo pač otrok na take prašanja družega odgovoril, kot: „Nisem ne, nisem ne. Ta, pa ta je!“ — Tudi jih starši velikrat naravnost lagati učé, če pravijo: „Ako ta pa ta po meni praša, reci, da me ni doma. — Pojdi prosit, pa reci, da nimaš matere, ne očeta.“ — Če otrok zavoljo dela šolo zamudi, pa mu mati pravi: „Le reci, da nisi imel škorenj, ali pa, da te je glava bolela. — Če te kdo praša, reci, da nič ne veš,“ itd. — Posebno velikrat jim reči obetajo, ki se že vé, da jih spolniti nikoli ne mislijo in ne morejo.

Nikar ne recite: Otroci včasih kaj tacega prašajo, da jim ne smemo po pravici povedati. Recite jim tedaj, da jim nič mar ni, da bodo že zvedeli, kadar bo treba, ali naravnost, da naj molčé, da ni treba se jim v vsako reč vtikati.

Da bi pa otroke lažnjivosti obvarovali, ali jih lagati odvadili, zapomnite si to:

1. Verjemite otrokom tako dolgo, dokler jih na kaki laži ne zasačíte. Verjemite jim na besedo, ne da bi jih k zagotavljanju silili. Z zaupanjem si bote zaupanje pridobili.

2. Ako se vam zdi, da se je otrok zlagal, skusite se na tihem prepričati. Ako najdete, da se je res zlagal, vzemite ga k sebi, pogledjte mu ojstro v oči in posvarite ga v prvič z mirno pa odločno besedo: Zakaj si se zlagal? Ali ne veš, da je to greh; da so lažnjive usta Bogu gnjusoba, da lažniki ne bodo prišli v nebesa?

3. Ako je kdo kaj napčnega, pregrešnega, kako škodo

storil, je treba mirno prašati: Kdo je to storil? Le po pravici povejte. Bogu se ne more nihče zlagati. Bog je tudi tukaj in poslušá. Če bote po pravici povedali, kazen ne bo tako huda. — Ako otrok po pravici pové, naj se mu kazen popolnoma odpusti, če gre za malo reč; ali pa vsaj pomanjša, če je kaj večega. Zavoljo odkritoserčnosti pa vselej kazen opustiti vendar ni prav, ker bi potem taki otrok postal prederzen in bi se ne bal več napéno delati, ker bi vedil pomoček šibe se ogniti.

4. Ako pa stanovitno tají in laže in se mu laž skaže, potem naj bo huje kaznovan. Pri kaznovanji pa je treba določiti in reči: To dobiš za to, kar si naredil ali opustil; to pa še posebej za laž.

5. Ako se otrok iz strahú ali iz napéne sramožljivosti zlaže, se mora previdno delati. Dobra beseda tacega otroka navadno poboljša. Kaj tacega bi ne bil mislil od tebe! Bog te je vidil! Angelj varh je bil pri tebi! Obljubi, da ne boš več legal! Pojdi v cerkev Boga za odpušanje prosit!

6. Ako otrok brate ali sestre iz nevošljivosti krivo toži, mora pričo obrekovanih preklicati in še posebna kazen mu je naložiti. To navadno pomaga. — Sicer pa je dobro lažnjivcu večkrat povedati, da ima laž kratke noge, to je, da je precej šiba za njó, da ne more ubežati, in da iz lažnika še nikoli ni bilo kaj prida!

S l e p e c.

Zgovarjali smo se o kačah, ozrmo se še na slepca. Ta živalica ni celo nič nevarna, vendar se je človek ustraši; menda zato, ker je kači podobna. Od kod ime ima, koliko vidi, koliko ne vidi, to razsoditi pustimo naravoslovcem. Tukaj nam je govoriti o drugih slepcih, ki so pa silno škodljivi in nevarni. Jest mislim na nektere starše. Slepec je tisti oče, tista mati, ki otrokom preveč spregleduje ali kakor pravimo, skoz perste gleda, ki otroke posebno v tem zanemarja, kar zadeva sramožljivost, nedolžnost in čistost.

Da si je tudi Bog mesene ljudi o Noetovem času s potopom, Sodomske nečistnike z ognjem in žveplom pokončal; se je vendar ta strašna nesnaga vselej zopet iz novega vzdignila in nevernikom gospodovala. Pa tudi pri keršanskem ljudstvu, ki je k svetosti poklicano, in kjer bi se kaj tacega še govoriti ne smelo, se te ostudnosti ne manjka. Ker vera zmiraj bolj peša, ker kristjani Boga in njegove zapovedi zmiraj bolj popušajo in zaničujejo, zato jih Bog v kazen, kakor kdaj nevernike, prepuša željam njih serca, nečistosti in vsakoršni nespodobnosti. (Rim. 1, 24.) In posebno sedanji čas se nečistost kakor narašena reka razliva čez keršanske ljudstva. Njene nasledke imamo vsak dan pred očmi. Nečistost izdaja mladenče in dekleta mnogoterim boleznim in zgodnji smerti, napolnuje bolnišnice in ječe, dela berače in postavlja sirote na svet, razdira zakone, podkopuje red, derví v samomor, nareja prekucije in razdira države!

In kje je vzrok?

Več vzrokov je. Pervega smo že slišali: odpad od Boga in vere; silovito zadolžene so gosposke, ki zlasti po mestih in drugod razuzdanosti ne berzdajo; velik vzrok je tudi novošegni zakon, ki misli, da bo brez Boga svoj namen dosegel. Največkrat pa je slaba izreja tega kriva, največi odgovornost zadeva viši, starše, učenike. — Smo pa že zopet mi krivi; tako slišim starše ugovarjati, sej mi otrok kaj tacega ne učimo, kaj smo neki zakrivili?

Težavno je o tej reči govoriti. Tudi vam nočem tu očitati, koliko ste krivi ali ne; hočem vam v naslednjem le najjemenitniši pravila o tem razložiti in upam, da bote potem že sami previdili, kje kaj manjka in kje mora drugač biti.

Sv. Krizostom starše tako opominja: Starši! skerbite najbolj za to, da otroke čiste in sramožljive ohranite. On pravi: „ohranite,“ ker je sramožljivost otrokom vsakako prirojena in je toraj le treba, da jo starši branijo in vterjujejo. Pa Bogu bodi potoženo, da je toliko staršev, ki to sv. dolžnost v nemar pušajo, ki ne varujejo čistosti svojih otrok, ampak jo še sami z lastnim govorjenjem in djanjem spodkopujejo. Take starše in rednike bo zadelo gorjé, ktero Jezus žuga tistim, ki kterege teh malih pohujšajo. (Mat. 18, 6 in 7.)

Starši! mislim, da bi se tega gorjé, te odgovornosti ne nakopali radi na glavo, toraj poslušajte:

Skerbite, da ohranite čistost svojim otrokom, 1. ko so še majhni, 2. ko so odrašeni, 3. ko so na ptujem.

1. Ko so še majhni. — Majhen otrok je kakor angeljček Božji, zato vidimo tudi po cerkvah angelje v otroški podobi. Zakaj pač se nam otrok tako hitro prikupi? Skrivna moč, ktera nas k njemu vleče, je nedolžnost in čistost, ki mu sije iz očesa. Kjer se ta nebeška cvetica s skerbno odgojo hrani in brani, je še odrašenim terdnjava zoper zapeljivi svet; zato vidimo, da skerbno izrejeni otroci zarudé in se prestrašijo, kadar koli se kaj nespodobnega govori. Da se pa ta cvetica pri otrocih tako hitro zgublja, da je že včasih zvenjena in poteptana še preden jo otrok pozná, kriva je zraven drugega napčna izreja.

Razun tega, da so nekteri otroci že bolj k mesenemu poželenju nagnjeni, ker so od staršev to podedovali, jih pokvari tudi premehka in pretopla obleka in postelja, poleževanje zjutraj ko se zbudé in po dnevu, spačena tovaršija, največ pa neprevidno ali celó nesramno govorjenje ali obnašanje odrašenih med sabo in proti drugim. Zatoraj ni prav, če se napravljate ali izpravljate pričo otrók. Otrók v posteljo k sebi jemati, ni samo nevarno zavoljo poležanja, ampak poznej v 5. in 6. letu tudi iz drugih ozirov. Ne pušajte otrokom, da bi nagi ležali, tudi ne skupaj, posebno bratje in sestre nikoli ne. Sv. Karol Boromej in papež Benedikt XIV pravita: Tudi revščina in pomanjkanje prostora v tej reči ne izgovarja. Če ne more drugač biti, je boljši, da na tleh ležé! — Kadar se pogovarjate, glejte kaj govorite, pa tudi drugim ne pustite nespodobno govoriti pričo otrók! nespodobno vesti se in burke vganjati še toliko manj. Ne zgačkajte otrók, pa tudi drugim tega ne pustite, ker to poželjivost silno vzbuja. Glejte posebno skerbno, kakšna je pesterna in dekla, ker dosti jih je obsedenih z nečistim duhom. Nesramni posli hitro poderó, kar starši dolgo in s trudom zidajo. Pri hlapcih in deklah ne smejo otroci spatí. Kópati se ne smejo brez primerne obleke, nikoli raznega spola skupaj, nikoli ne brez varha. Kakor hitro kaj nesramnega ali nespodobnega pri otrocih zapazite, je treba precej jih zaverniti in reči: Sram te bodí! Bog

te vidi! To je velik greh! Angelj varh te bo pri Bogu tožil! Ako se kaj nespodobnega ponavlja, je treba občutljivo strahovati!

To in še veliko družega je treba pri otrocih opazovati. Pa bote morebiti rekli: Kdo bi se otroku tako izogibal, vsaj še nič ne ume in ne vé. Ravno za to, ker še nič ne vé, se morajo starši varovati, da zvedel ne bo, kar je njegova dušna smert. V svojo sramoto moramo spoznati, da so včasih še neverniki bili v tem bolj previdni z otroci, kakor pa mnogi kristjani; dandanas pa tudi v zanikarnih rečéh že skoraj jajce več kot puta vé. Smerkolini so znani s pregrehami, katerih dostikrat še odrašeni ne vedó. — Ako otroci kaj tacega prašajo ali pa kje drugej kaj slišijo, jim je treba take vprašanja naravnost zaverniti, jih okregati, kako da jih ni sram itd. Vest jih bo hitro spekla in ne bodo se več kaj tacega upali prašati. Že večji je dobro opomniti, da se je dolžnost spovedati, če se kaj napčnega pri njih vidi ali od njih sliši.

2. Kadar so odrašeni. — Takrat je ta dolžnost še bolj imenitna, pa tudi bolj težavna. V tej dobi starši otrók kar nič ne smejo spred oči pušati. To je hudo rečeno, pa ni nič preveč. Starši! Bog vas je čuvaje postavil otrokom in če se kateri po vašem zadolženju zgubi, bo njegovo dušo iz vaših rók tirjal! (Eceh. 33.) Kolikor bolj se dušne moči razvijajo, kolikor čversteje truplo postaja, toliko huje se tudi poželenje razodeva, toliko skerbneje je treba paziti. In tu velja poglobitno pravilo:

Ne pušajte otrók v slabo tovaršijo! Poslušajte, kaj sv. Krizostom pravi: „Starši, ki ne pazijo na to, kdaj otroci gredo ali pridejo, kje hodijo in s kom se pajdašijo, nimajo od Boga odpušanja pričakovati!“ O koliko si jih pogubljenje nakoplje na paši in v družih drušinah.

Največi priložnost slabe tovaršije so: kerčme in ples. — Vem, da tu niso sami starši krivi, ampak velikokrat tudi kerčmarji, katerih ni sram še fantalinom vina točiti, namesto, da bi jih spodili, in ki godce in ženske najemajo, da s tem mlade ljudi vabijo. — Naravnost se smé reči, da od tod največ zlega izhaja za mladino; kerčme in plesiša: to so prave šole nečistosti. Že sv. Pavel pravi: „V vinu je nečistost.“

(Efež. 5, 18.) In ranji Slomšek so večkrat djali: „Kjer se z vinom kuri, tam se nečistost za pečjo greje!“ — Na plesu pa dekleta znanje delajo in nedolžnost zapravljajo, kakor že sv. Bazilij govori: „Na plesišu nedolžnost umira, na potu proti domu pa umerje!“ — V novem času tudi tako imenovani sokolski izleti kmetiško mladino po deželi na plese vabijo in tako še prederzniši postaja. To k povzdigi naroda ne bo pripomoglo. — Kaj je tedaj početi? Edini pomoček: otrok ne pušati v kerčme in na ples, vsaj brez nadzorovanja ne!

Pa bote rekli: „Nekaj veselja morajo vender mladenči in dekleta imeti!“ Prav, naj ga le imajo; jest pa mislim, da se pravo veselje kje drugej dobi, kakor ravno v kerčmi in pri plesu! Ako se pošteni mladenči v kaki hiši snidejo in vpričo odraščениh kaj poigrajo, kupico vina pijo; ako se dekleta o prostem času med sabo kaj pošalijo, kako pošteno zapojejo ali kaj podučnega beró; kdo jim bo branil? Če pa že le na vsaki način hočejo v kerčmo iti, dovoli jim kdaj pa kdaj tudi to; ali ne pušaj jih samih. Spremljaj jih tje, spremljaj jih nazaj, nadzoruj jih tam! Če dekleta mislijo, da brez plesa obstati ne morejo, dovoli jim kterikrat, pa le pričo tebe, povej jim pa tudi, kar sv. Frančišek Salezijan o plesu pravi, da je ples gobam podoben. Veliko jih je strupenih; pa še nestrupenih je treba le malo in previdno vživati!

Velika nevarnost za mlade ljudi so pohujšljive bukve podobne. Usmili se Bogu, da že tudi pri nas ni več brez tacega sodomskega sadú! Nekteri, ki se imenujejo olikanc, so pa v resnici morivci našega naroda, se pečajo s tim, da tu pa tam kako umazano in zaljubljeno knjižuro na dan spravijo in tako narod ostrupujejo. Nesramne podobe včasí po štacunah izpostavljajo, pa tudi tujci marsikaj za denar krog vlačijo, kar sramožljivo okó ne more brez velike škode gledati. Ako tedaj te vabijo v tako na tergu postavljeno kočó, ne hodi vanjo, ako nisi prepričan, da se ne kaže kaj spotikljivega. In ko bi zlasti gospôski po hišah imeli tu pa tam kake nespodobne podobe, naj vedó da s tem sramožljivosti pri otrocih nikakor ne podpirajo, da velikoveč morijo moralično čutilo otrok. Kar gledišne igre zadeva, je tudi previdnosti treba. Ni vsaka igra za vsako

starost, veliko pa je tacih iger, ki so smert za vsako starost in vsaki spol.

Zdaj pa še nekaj. Če je že na male otroke paziti, kje da ležé, je toliko veči previdnosti pri odrašenih treba. V tem pa se, posebno na kmetih, velika zanikernost godi. Odrašeni sinovi in hčere, hlapci in dekcle ležé, kjer jim je drago: pod streho in na hlevu, na izbi in na podu! — Med tem, ko starši brez skerbi spé, pa sovražnik ljuliko seje. Oče! med tem ko ti spiš in nikdar po noči po hiši ne pogledaš, pa tvoj sin ponočuje in pohujšanje dela! Mati! med tem ko ti brez skerbi spiš, pa tvoja hči ponočuje in se z zapeljivci pomenkva itd. Kar si pero ne upa zapisati, to bo razodel sodnji dan! — Starši! le spite; vsaj se bote k svoji nesreči in žalosti prebudili! Dušo zgubljenega otroka pa bo Bog od vas zahteval! Denar in srebro skerbno zaklepate, nedolžnost svojih otrok pa, ki se ne dá z nobenim bogastvom tega sveta primerjati, pušate vsakemu na pulo! Ali ni to slepota čez slepoto? — V keršanskih hišah morajo pri roženkrancu vsi zbrani biti in potem se vrata nobenemu več ne odpro; gospodar ali gospodinja pa mora za vsacega vediti, da na varnem kraji leži!

Še posebno pa morajo starši takrat skerbeti in čuti za poštenje svojih otrok, kadar se le-ti ženijo in možé. Le iz poštenega znanja je srečnih zakonov pričakovati; pregrešno znanje pa navadno že na tem svetu nesrečo za sabo privleče. Tudi v tem je sedanje dni žalostno. Ozrite se nekoliko na sedanje okolišine in vidili bote, kako pogosto stojita ženin in nevesta pred altarjem, katerih življenje je mnogoterno že omažeževano! In tega veliko se izhaja na zadolženje staršev. Toraj poslušajte:

Vsako znanje svojih otrok morate podreti in raztergati, če tudi s silo, ako ni tréh reči: a) poštenega namena, b) potrebnih pomočkov (da ni takih zaprek, ki bi sklenitev naravnost zavirale), in c) kratkega obroka, da se res vzmeta, ter se ne vleče predolgo, morebiti še cele leta. Vsaj pravi neka pesem: Dolga ljubezen, gotova bolezen. — Pa tudi takrat kadar so vse tirjatve skupaj in poroka že blizo, je pozornosti treba. Cerkev iz najtehtnejših vzrokov prepoveduje, da zaro-

čenci ne smejo skupaj stanovati; pametni in vestni starši pa tudi skerbé, da zaročenca se nikoli sama ne tovaršujeta in shodov nimata — ne doma sama in ne drugod. Kako neusmiljeni do čednosti otrok so starši, ki zaročence same v družine, na sprehode, v pivnice, po dnevi ali celó po noči pušajo, kako silno se taki pregrešé, tega ne bom popisoval. Celó še nalašč proč gredó in same pusté, posebno če se bojé, da bi se bogat ženin ne skesal? Kako se to vjema z besedami sv. Hieronima, ki pravi: „Mati! glej da tvoja hči ne bo sama okoli hodila, in tudi če s tabo gre, naj se od tebe ne odmakne. Tudi na božjo pot je ne pusti same.“ — Opomniti moramo tukaj, kako brezvestno, brezbožno in nesramno marsikteri pisatelji mladino pohujšujejo z mnogoterimi povesticami o ponočevanji, ljubljevanji ter prederzno igrajo s čednostjo uboge in nevedne mladine, ktero s peklenko potuho učé vsih mesenost, ki se med vernimi po nauku sv. pisma še imenovati ne smejo!

3. Morajo starši tudi skerbeti za čisto in spodobno življenje svojih otrok, kadar so na ptujem. Kako pa je to mogoče? Res, da ne morejo tako nanje paziti, kakor doma; nekaj so pa vender-le zmožni storiti. Če so otroci v službi, po šolah, pri vojaki ali pa pri kakem rokodelstvu; so res silo velikrat v nevarnosti za svojo nedolžnost. Ali toliko je gotovo, če so bili doma prav izrejeni, se tudi po svetu tako lahko zgubili ne bodo. Za otroke na ptujem starši ne morejo družega storiti, kakor da jim lepih nauk dajo na pot, da jim jih še sicer večkrat sporočajo v pismih ali po prijatlih; da jih kakemu dobremu prijatlu na ptujem priporočé, ki je največkrat skerben spovednik; da jim svetujejo v kat. družbe in bratovščine se vpisati; in pred vsim, da jih le v take kraje in hiše dajo, kjer je še vera in pobožnost doma. Če dajete otroke v službo, v stanovanje, k rokodelstvu, ne prašajte toliko, kako malo bote plačevali, ali kako veliko bodo služili; ampak prašajte veliko več, kakšen red je v hiši, ali še molijo, v cerkev in k spovedi hodijo, do postov in praznikov deržé. Zraven pa ne pozabite vsak dan zanje moliti in jih Mariji in angelju varhu priporočevati! Materna zvesta molitev veliko premore za otroka, ki je na tujem. Priporočajte te, ki so na domu in one, ki so na tujem, sveti der-

žini, Jezusu, Mariji in sv. Jožefu! izročujte jih angelju varhu, kateri bode dušne in telesne nevarnosti od njih odvrčal.

Iz tega tedaj sami vidite, kje ste do zdaj napak ravnali in kako je treba v prihodnje ravnati. Starši! spoznajte, da ste velikokrat nesreče svojih otrok in pa lastne žalosti sami krivi. Spomnite se nazaj, kako vam zdaj dobro dé, da so vam vaši starši branili mnoge neumnosti in norosti, za katerimi zdaj vaši otroci hrepené in letajo; ali pa če so vam preveč prostosti dali, kako ste bili zavoljo tega nesrečni in morebiti še zdaj nasledke čutite. Starši! nikar se ne motite, nikar otrokom vsega ne dovoljajte, nikar ne bodite nalaš slepi! Proč roko od oči, da bote brezdno vidili, ktereга vaš otrok viditi neče! Proč roko od oči in položite jo raji na serce in prašajte se, kaj bo Bog k tej vaši zanikernosti rekel!

H koncu tega poglavja pa še eno zgodbo. Morebiti je kateri nevoljin, da sem mu „slepec“ rekel? Sodite sami, ali ni bila slepa mati, o kateri naj vam povém žalost in nesrečo. Neka vdova je imela berhko hčer. Vsa je bila vanjo zaljubljena. Kar koli hči želi, nespametna mati ji ne odreče. Tudi v vas, po kerémah in na ples jo je pušala; češ, naj se malo razveseluje! — Svarile so jo soséde, ali mati je bila še huda zavoljo tega. Nasledki take izreje so se kmalo pokazali. „Pridna Micika“ ni mogla več skrivati sramote, katero si je s pregrešnim znanjem nakopala. Vse se je nad njo zgledovalo; samo mati je bila še slepa in hudovala se je nad ljudmi, češ, da njeno „dobro hčer!“ tako gerdo obrekujejo.

Redniki, oskerbniki, starši, bodite toraj modri in skerbite za čednost in poštenost neskušene mladine, — varujte jo hudega, ker se sama velikrat ne zná ali pa noče varovati.

Četerta zapoved Božja.

Najpoglavitniši tožba, katero utegnemo vsak dan slišati iz ust keršanskih staršev, je ta: da otroci kar nič ne vbogajo, da ne morejo prestajati z njimi. Kadar kaj zapovedó, se majhni

kujajo, veči jezikajo, odrašeni pa se naravnost ustavljajo. — Od kod neki to? Ali mar ne veljá več četrta zapoved Božja? Ali je pa morebiti otroci ne poznajo? — O še veljá ta zapoved, in otroci jo tudi poznajo; slišijo jo v cerkvi, domá, v šoli. In vender je ne spolnujejo? In zakaj ne? I no; pa že zopet stara zgodba od rakov? Ne more se tajiti, res ne, da so starši v tem veliko zadolženi.

Kaj Bog v četrta zapovedi otrokom ukazuje? On pravi: „Spoštuj očeta in mater, da boš dolgo živel in ti bo dobro na zemlji.“ Zakaj ne pravi: „Vbogaj“? Zato, ker vas bo otrok gotovo vbogal, če vas spoštuje; spoštovanje pa si morate tudi sami pridobiti. In ravno zato, keršanski starši! ker si ne znate spoštovanja, ker velikokrat spoštovanja tudi vredni niste, zato vas otroci ne ubogajo. Kaj tedaj storiti?

Ako si hočete spoštovanje pri otrocih pridobiti, zapomnite si tole:

1. Vedite in nikoli ne pozabite, daste namestniki Božji. Bog vam je otroke le za nekaj časa izročil, tirjal jih bo ob svojem času nazaj. Kakor je Faraonova hči Mojzesovi materi rekla: Vzemi to dete in izredi mi ga, in jaz ti bom dala plačilo (1 Moz. 2, 9.), tako Bog tudi staršem otroke za nekaj časa izročil; hoče jim pa tudi plačilo dati za dobro izrejo. — Starši! če ste pa namestniki Božji, kakor otroci večkrat v cerkvi in v šoli slišijo, morate se temu visokemu poklicu primerno in dostojno obnašati. Bog je sicer otrokom neko spoštovanje do staršev že v serce vsadil in otroška narava je ta, da imajo starše za vse kaj večega, da mislijo, medvsemi ljudmi so starši najboljši. Ako pa starši tako živé in se obnašajo, da otroci nič Božjega, nič svetega, nič blaživnega pri njih ne vidijo; ali je potem čuda, da se jim počasi spoštovanje do staršev zgubi? Ali se mar za namestnike božje spodobi, če se malokdaj ali nikoli o Božjih rečéh, toliko več pa o samih časnih pogovarjajo; ako se vedno med sabo pričkajo ali clo pretepavajo? Starši vedite, da so tri zapovedi še pred četrto; in če vi Bogu dolžne časti ne dajete, zastonj si je bote sebi iskali pri otrocih. Spolnujte najpred vi Božje zapovedi, potem bodo tudi otroci do vas četrto spolnovali! Kako pa bo otrok take starše spoštoval in vbogal, ki vse slabosti pri njih vidi in sliši? Kaj

moremo odgovoriti otroku, ki toži čez očeta in pravi: Kar viditi jih ne morem, ker so vsako nedeljo pijani? Ali pa: Sramujem se matere, ker sem jih take vidila in tako slišala?

2. Spoštovanje se dalje ne pridobi s tem, da se starši z otroci norčujejo, se v njih igre mešajo, ali pa pripušajo, da jih otroci cukajo, vlačijo, tepó, če tudi v šali! Otroci se tako navadijo misliti, da so jim starši enaki in čudno se jim zdi, da bi potem tisti smeli zapovedovati, ki so se ravno kar še z njimi norčevali in igrali. — K spoštovanju pa tudi ne pripomaga neslana šega, ktera se je vtepla v gospôskih hišah, ali pa pri takih, ki hočejo gospôski biti, šega namreč, da otroci starše tikajo. Pri našem in pri drugih ljudstvih je bila od nekdej navada, da so spoštovanja in časti vredne osebe, tedaj posebno starše vikali.

Kjer pa otroci starše spoštujejo, jih navadno tudi radi vbogajo. — Vender so še nekteri drugi pomočki, ki otroke k pokoršini nagibajo. Zatoraj pomnite:

3. Ako hočete, da vas bodo otroci vbogali, morate sami s svojimi starimi lepo ravnati. Ako pa vi lastne starše zaničujete, vedno nad njimi godernjate, ali jih celó odbercujete, vas tudi vaši otroci častili in vbogali ne bodo, in spolnil se bo nad vami resnični pregovor: „Ti očeta do praga, sin tebe čez prag.“ Če ne verjamete, pa poslušajte znano povest o leseni skledi.

Sin se je oženil. Kdo vé, kaj je očetu vse obetal, da bi mu le enkrat gospodarstvo prepustili. Oče se res dajo preprostiti in izročé sinu vse premoženje, izgovorivši si nekaj priboljška. Nekaj časa je že še bilo; ali kmalo se mlada starega naveličata. Povsod je bil stari moč preveč, kar je naredil, ni bilo prav. Ker se mu je roka tresla in je po mizi zlival, ga spodita od mize k peči, da je sam jedel. Ko mu pa enkrat perstena skleda po nesreši s klopi pade in se ubije, dajeta mu zanaprej slab živež v leseni skledi, češ, „da stavec ne bo vsega pobil!“ Vsak vé, da se je možu milo storilo, ki se je toliko trudil v moških letih, da je lepo kmetijo sinu izročil, zdaj pa na stare dni je tako nehvaležnost doživel. Velikokrat se je starček jokal za voljo tega, kadar mladih ni bilo doma. Sinovi otroci, njegovi

vnuki, so ga pa prašali, kaj mu je, da se joka. In stari oče razloži vnukom svojo žalost. Vsim se je smilil, najbolj pa še najmanjšemu dečku. Kaj stori priprosti otrok? Gre in začne iz desčic malo koritce zbijati. Njegov oče, mladi gospodar, domu pride, in kadar to vidi, ga praša, čemu mu bo ta igrača? Naredil bom, pravi deček, leseno skledo za vas, da vam bom iz nje jesti dajal, kadar bote stari, kakor so stari oče! — Te besede so nehvaležnega sina živo spekle — in odsihmal so stari oče zopet za mizo sedeli.

4. Ako hočete pokoršino pri otrocih doseči, morajo tudi vaši ukazi in povelja po tem biti. Toraj naj bo vaše povelje:

a) pametno in starosti primérno, ne ukazujte pretežavnih reči. Kako vas bo otrok z veseljem vbogal, če mu reči nakladate, ki njegove moči presegajo, ali pa če ga po opravkih pošiljate, katerih se že naprej boji, postavim, da naj gré po opravkih, kamor še poti ne vé, ali tirjat, na posodo iskat itd. V takih okoljšinah otrok marsiktero grenko skusi in sliši, zato se pa tudi v drugo takemu poslu ustavlja. Toraj morate popred dobro pomisliti, preden ukažete, če bo otrok tudi zmožen to storiti? Če še le poznej spoznate, da povelje ni pametno, da ni primerno, nikar naj vas ne bo sram povelje preklicati; samo glejte, da se prevečkrat ne zgodi.

b) Povelje naj bodrugič kratko, določno, neoveržljivo. Ako ste poprej dobro premislili, in ako ste prepričani, da otrok tudi lahko stori, kar ste mu ukazali, potem mora biti storjeno po vsaki ceni. — Otrok se mora navaditi, da se to, kar so oče ali mati enkrat rekli, ne dá ovreči, da tu nobeno oporekanje, godernjanje in kujanje nič ne pomaga, ampak še le kazen nakopuje. — Volja človekova je namreč že od mladega k hudemu nagnjena; zato je modri nebeški Oče nestanovitnim otrokom starše dal, da bi jih ti podpirali, kakor pristavljen kol mlado drevesce. Ako pa je volja staršev slaba in omahljiva, na koga, prašam, se bo potem otroška volja naslanjati mógla? Kakor hitro začnete z otroci barantati, od pametnih in pravičnih ukazov odjenje-

vati, je že obdelano — lepa pokoršina je šla po vodi, dostikrat za vselej! Silno škodljivo je tudi, če starši nad otroci vedno klepetajo, zapovedujejo in prepovedujejo v eni sapi, na spolnovanje pa ne gledajo. Taki otroci potem tudi v važnih rečéh ne vbogajo, ker mislijo, da ni nič na tem ležeče, da starši le zapovedujejo, ker družega dela nimajo.

- c) Pri zapovedovanji je tretjič edinsti treba; to je, da si oče in mati v tem nista nasproti. Otrok mora vediti, da to kar mati rekó, ravno tako veljá, kakor, da bi bili oče rekli; in da se pri nepokoršini do enega ne smé na drugega zanašati. Pokoršina pa je ob tla berž, ko sta si oče in mati navskriž, berž ko eden otroka proti drugemu zagovarja, brani ali kakor pravimo, da otroku potuho daje. In kolikokrat se starši ravno zoper to pregrešé! Ali ni žalostno, če oče otroka proti materi v brambo jemlje in pravi: Nič ne hodi — ni treba, kaj boš mater poslušal? Ali pa če se mati očitno za otroka poteguje, da bi ne bil strahovan, in ako ga šibi ubraniti ni mogla, če ga potem bóža in gladi, rekoč: Sirotè, ali so te oče že zopet topli; nič ne maraj; pojdi le k meni, ti bože — bože! Tako ravnanje se samo sodi in se poznej staršem britko utépa. Starši, bodite toraj edini proti otrokom; ako sta pa needina, pogovorita se skrivaj, ne pričo otrók!

Slednjič pa je treba na to gledati, da bodo otroci iz ljubezni, pa ne le iz strahú vbogali. Ljubezen pa se le z nasprotno ljubeznijo pridobi. Hočete tedaj, da vas bodo otroci tudi ljubili, delajte tako-le:

- a) Spolnujte jim radi vsako pravično željo, če le morete. Ako jih nalaš dražite, potrebne reči odrekate, postavim potrebne obleke ali šolskih priprav, vas ne bodo ljubili.
- b) Naredite jim kdaj pa kdaj kako nedolžno veselje, postavim ob godu, po prvem obhajilu, o sv. Miklavžu, o Božiču ali o novem letu. Pa jim tudi svoje veselje in zadovoljnost pokažite, kadar vam za novo leto, za god vošijo ali kaj v dar prinesó. Ako jih pa zovoljo darú še oštejete, da je to neumno, predrago, ste veliko poderli pri otrocih.
- c) Skazujte se vedno skerbne za-nje, posebno v kaki nesreči

in bolezní. Takrat bodo otroci najbolj spoznavali vašo ljubezen. — Sin je šel zoper prepoved svojih staršev od doma. Pa skusil je po poti resnico starega pregovora, da „kdor ne vboga, ga tepe nadloga.“ Nesrečen je bil, padel z voza, in si nogo tako poškodoval, da so ga morali domú nesti. Mati so mu stregli, kar so mogli in mu niso precej v nesreči nepokoršine očitali, ampak še le pozneje, oče pa ga niso hotli ves čas pogledati! Kdo je tega otroka prav ljubil?

- d) Nikar ne očitajte otrokom vsacega koščeka kruha, ktereга jim daste. Je že prav, da jim včasih poveste, kako se težko kruh služi; vender pa k ljubezni ne pripomaga, ako svoje križe in težave otrokom na široko razkladate. Nikar vender ne ogrenujte že tako kratkih veselih ur otrokom; sej jih bodo tako prehitro minule. In svoj mali križec mora tako tudi otrok nositi, čemu mu tedaj še pred časom težjega nakladati?

Ljubezen, prava ljubezen pa se ne pridobiva s samim sladkanjem, poljubovanjem in božanjem. Če se že v meri in po pameti godi, naj si bo; ali le prevečkrat so starši v otroke, posebno v nektere, kakor pravimo — zaljubljeni. Kam če to, ako mati otroku v obraz pravi: „Tako te imam rada, da bi te kar snedla!“ Pač da, le liži ga v nemni ljubezni; ko bo odrastel, te bo pa on jedel in grizel, da marsiktero noč spala ne boš! Tisto nespametno poljubovanje pri otrocih, zlasti gosposkih, in potem ko so malo odrastli, ni priporočevanja vredno in dahne preveč po mesenem. Na Gorenjskem ni navada, da bi se tako poljubovali, kakor postavim v Ljubljani in pri gospôdi; pa lahko rečem, da je na Gorenjskem več otroške ljubezni.

S v. N i k o l a j.

Kdo nas se ne spominja še z veseljem otroških lét in tistega večera, ko „Miklavž“ pridnim otrokom darove nosi, kakor se navadno govori? Kako smo težko jutra čakali, da bi vidili

kaj nam je prinesel? In kdo popiše veselje, ko smo prebudivši se zagledali polne posode vsakoverstnega otroškega blagá, jedil, igráč, sadja, zlasti orehov, šolskih rečí in navadno tudi kaj tacega, kar smo že dalj časa želeli? Se vé, da je bila tudi nesrečna šiba zraven, in če je bila tudi pozlačena, nas je njen pogled vendar nekoliko ostrašil. — Davno že smo tisti srečni dobi odrastli in „Miklavž“ nam več ne nosi; hitro se je pogrešil, kakor hitro smo očitno izrekli, da ne nosi on, ampak starši. Res je, starši sami so Miklavž, ki tisti večer otrokom darila in šibo poklada; naj bi pa tudi pomislili, da je njih sveta dolžnost, ne le tisti večer, ampak tudi sicer pri otroški izreji te pomočke, namreč darila in šibo rabiti.

Novošegni odgojitelji pa so v tem drugih misli. Terdijo namreč, da ni prav teh pomočkov posluževati se, temuč da je treba otroke napeljevati, da bodo brez ozira na plačilo dobro delali in brez ozira na kazen hudega se varovali. — Res, lepo in dobro bi bilo to, ko bi se le doseči dalo! Ali temu načelu je nasproti lastno ravnanje tistih, ki tako govoré, ker sami tolikrat po hvali, časti in križcih hrepené; nasproti je človeška natora, ktere ne poznajo; nasproti tisučletna skušnja; nasproti razodenje Božje. — Le poglejmo, kako najmodrejši odgojitelji, najboljši Oče, sam Bog svoje otroke izreja! Ali mar ni daril in kazen rabil pri izraelskem ljudstvu, ktero je kakor otroka vodil? Ali ne beremo toliko- in tolikokrat, da pokornim spolnovalcem Božjih zapoved srečo obeta, prelondljevalcem pa z nadlogami žuga, in da oboje spolnuje? Da je pri otroški izreji velikokrat kaznovanja in krotjenja treba, nam sv. pismo stare zaveze tolikokrat in tako krepko priporoča, da nam bolj ne more. Le poglejmo v bukve pregovorov modrega Salomona! Tam je pisano: „Komur se šibe škoda zdi, sovraži svojega sina; kdor ga pa ljubi, ga vedno strahuje.“ (Preg. 13, 23.) In zopet: „Nespamet se otroškega serca terdno derži; pa krotivna šiba jo prežene.“ (22, 25.) In zopet: „Ne odteguj otroku krotitve, zakaj, če ga s šibo udariš, ne bo umerl. Ti ga boš s šibo udaril, njegovo dušo pa boš pekla rešil.“ (23, 13 in 14.) In še dalje: „Šiba in svaritev podelujete modrost; deček pa, ki je svoji volji pripušen, dela sramoto svoji materi.“ (29, 15.)

In le še: Kdor ljubi svojega sina, ga vedno ima pod šibo, da se veseli na poslednje (in mu ni treba terkati na sosedove vrata). (Sir. 30, 1.)

Pa mi bo kdo ugovarjal, da je bilo to le v stari zavezi, ko je Bog še surovo ljudstvo s strahovanjem vladal; v novi zavezi, zavezi ljubezni, taki pomočki niso priporočani. Pa vender-le. Poslušaj, kaj piše sv. Pavel do Hebrejcev: „Kakor otrokom se Bog vam skazuje; zakaj kje je otrok, kterega oče ne pokorí.“ Dalje: „Ako smo svoje telesne očete strahovalce imeli in jih (vender) spoštovali: ali ne bomo veliko bolj Očetu duhov pokorni, da živimo.“ (Heb. 12, 7 in 9.) In ali ne obeta tudi Bog v novem zakonu pravičnim in stanovitnim večnega plačila; grešnikom pa ali ne grozi z večnim ognjem?

Pa naj bo zadosti. Iz tega lahko vsak previdi, da sv. pismo starega in novega zakona, ki je vender navdihnjeno po sv. Duhu, darila in krotenje priporoča, in da ti pomočki v keršanski odgoji niso samo pripušeni, ampak po okolišinah celó zapovedani. Poterdila pa je te pomočke tudi skušnja vsih stoletij, poterdti jih mora vsak, kdor koli je z otroci kaj opraviti imel. To so tudi slovenski učitelji dobro spoznali, ki so onega leta ministerstvo za bogočastje prosili, naj se šolske darila zopet vpeljejo, ki so bile odpravljene po ministerkem ukazu. Škoda, se vé, da niso bili uslišani! — Novošegna odgoja je tu pa tam že molitev in podobo Križanega odpravila iz šole, kaj čuda, da je tudi „Nikolaja“ odgnala, to je, darila in šibo! Pa če so tudi „Miklavža“ iz šole spodili, iz keršanskih hiš ga vender ne smejo in ne morejo; v keršanskih hišah morajo darila in šiba še naprej veljati, če hočemo, da bo izreja kaj vredna!

O tem tedaj, ali naj se pri odgoji rabijo darila in kazni, o tem ni vprašanja. Pač pa je treba prašati, kako, kdaj in zakaj naj se kazni in strahovanja rabijo; ker skušnja uči, da se tudi najboljši reč lahko napak obrača, in da je najboljše zdravilo, če ne o pravi meri in o pravem času, zlo nevarno ali celó pogubljivo.

Starši, ako hočete otroke k dobremu nagibovati in hudega obvarovati, deržite se sledečega pravila: „Poskušajte najpred z lepo, in še le potem, ako to ne pomaga, z gerdo.“

I. Tedaj govorimo najpoprej o pohvali in darilih.

Kaj je hvale in obdarovanja vredno?

Na to prašanje odgovarja nek umen odgojitelj: Le take dobre dela, ktere izvirajo iz dobre volje in dobrega namena, ki pa še podpore in spodbudovanja potrebujejo, so hvale in obdarovanja vredne.

a) Tedaj le dobre dela; ne pa kaj pregrešnega. — Zato je dobri odgoji ravno nasproti, ako nespametni starši otroke zavoljo kake zvijače, prekanjenosti, maševanja hvalijo. Postavim: „Dobro si ga zlasal, Janezek! Ne bila bi verjela, da se boš tako v šoli izrezal, Jurček!“ — Ali ni žalostno tako govorjenje? In kolikokrat se sliši!

b) Dobro delo mora izhajati iz čistih keršanskih nagibov, sicer ni hvale vredno. Napčno je tedaj, ako otroka hvališ in obdaruješ zato, ker je pridno delal iz sebičnosti, molil iz hinavšine, molčal iz svojeglavnosti itd. — Kar pred Bogom ni hvale vredno, naj tudi keršanski odgojitelji ne hvalijo.

c) Hvala in obdarovanje se najbolje takrat rabi, kadar je še omahljivi otroški volji spodbudovanja in podpore treba.

d) Tudi ni prav, za vsako malo stvarico hvaliti in obdarovati. Posamezno dobro delo izvira včasih iz memogredoče dobre volje, stanovitno lepo obnašanje, postavim, celi teden, celi mesec daje prav za prav pravico za pohvalo. Prav pa je, ako n. pr. rečeš: Tako je prav, kakor si zdaj storil; glej, da boš zmiraj tako.

Pri pohvali in obdarovanji naj se ta red opazuje:

1. Za kako malo delce, ki pa vender nekoliko truda in premagovanja zahteva, zadostuje že kakšna spodbudivna beseda, majhna pohvala, postavim: Tako je prav! Le tako naprej! Danas sem zadovoljin s tabo! Če boš tako priden (pridna), bo prav pri Bogu in pri ljudéh! Za naprej pa glej, da boš še boljši! — To zadnje je dobro vselej zraven pristaviti, da otrok ne misli, kakor da bi bilo že zadosti.

2. Za stanovitno lepo obnašanje je primerno darilo kako nedolžno veselje, kak sprehod, obiskovanje sorodnikov itd. Tudi nova obleka, kake lepe bukvice, šolske priprave itd. so priporočevanja vredne darila. Napčno pa je otrokom vedno le sladkarij, igrač omišljevati.

II. Ako pa z lepo ne gré, je treba močnejih strun napeti, treba je svariti, zavračevati, kaznovati!

Kaj je treba kaznovati?

Kaznovati je le to, kar je greh, kar je pred Bogom kaznovanja vredno, ne pa naravnih pomanjkljivosti, ali škode, ki se je po nesreči ali nevedoma zgodila, ali pa celó dobrih dél. In tukaj se toliko, toliko greši! Kdo bi verjel, da so taki starši, ki otroka zmerjajo ali pa še tepó zavoljo kake prirojene napake, ki pa molcé, kadar kolne ali umazano govori; starši, ki otroka oštevajo, če je kakemu revežu kaj dal ali pa sosedovim kaj dobrega storil, ki pa persta ne ganejo, če je kaj ukradel, ali kterega družega otroka natepel; starši, ki lastno razžaljenje sicer kaznujejo, ki se pa nič ali malo zmenijo, kadar je Bog razžaljen! — Poslušajte, kaj sv. Krizostom pravi: „Starši, pogledjte, kako Bog za vašo čast skerbi! V starem zakonu je hudobije otrók s smertjo kaznoval, in hoče take otroke, ki vas hudo žalijo, v peklu kaznovati; vi pa še besede ne rečete, kadar njega žalijo!“

Kako in kdaj je svariti in kaznovati?

1. Kaznuj še le, ako lepa beseda in tudi svaritev ne pomaga, ako otrok dva-trikratnega povelja ne spolni.

2. V malih rečéh in pri nepokvarjenih otrocih je včasih že zadosti kakšna beseda, resno opominjevanje, primerna svaritev. Tudi je nekterikrat dobro sklicevatisena otroško poštenje. Postavim: Kaj tacega bine bil od tebe verjel! Lojzika! kaj si storila? Angelj varh te je vidil! Ali si pozabila na svojega patrona sv. Alojzija? — Veš, kam bodo taki prišli, ki tako govoré, tako delajo, kakor si ti zdaj? Beri, kaj je o tem v katekizmu zapisano! Kaj so vam gospod duhoven v šoli povedali? Ali si že zopet pozabil? — Take in enake svarila mnogokrat pomagajo.

3. Svari naj se takó, kakor Jezus pri bratovski svaritvi

veleva. (Mat. 18, 15 in dalje.) V prvič je dobro skrivaj posvariti in pristaviti, da bodo še ljudje zvedili, ako se to še katerikrat zgodi. To velikokrat pomaga, posebno pri sramožljivih otrocih.

4. Za dobre otroke je včasih velika kazen, ako jim starši rekó: Le pojdi mi spred oči, ki nisi priden. Nimam te več rad (te nimam več rada)! Ako neubogljivim ukažejo molčati tako dolgo, da svojo zmoto spoznajo in odpušanja prosijo.

5. Hujši kazni so: da ne smejo na sprehod, na kako veselico, k sorodnikom; včasih ima tudi post dobre nasledke. Zapirati ni varno, posebno ne plašljivih otrok in v temnih krajih.

6. Za večji pregreške in večkratne malopridnosti je pa leskovo mazilo najboljše.

Šiba naj poje: kadar se vam otrok spakuje, jezika in ne vboga, ko ste mu dvakrat, trikrat rekli; kadar se kuja, togotí, ponudeno reč od sebe verže ali končá, kadar z roko nameri ali z nogami cepetá; kadar se premišljeno laže, kolne, krade; kadar zoper večkratno opominjevanje nespodobno govori, poje, počenja; kadar brate in sestre ali druge pretepa: v teh in enakih primerljajih je šiba potrebno zdravilo; in če se prav rabi, je včasih enkrat za vselej zadosti.

Tu pa se starši zopet zelo motijo; nekteri jo premalo, nekteri preveč rabijo. Nekterim očetom in materam se otrok tako smili, da si ne upajo persta na-nj položiti. Povedali smo že zgoraj, kako taki sami sebi in otrokom škodujejo. Le mislite na starega Helija. Ker je hudobna sinova Ofnija in Fineza le svaril, pa ju ni tudi kaznoval in krotil, kakor bi bilo treba, sta oba en dan padla v vojski, oče pa se je zvernil znak s stola in si zatilnik ulomil. — Drugi so pa zopet prehudi in prepogosto to zdravilo rabijo; tako, da se otrokom že koža privadi, kakor so pravili o nekterih vojaki, ko so jih še topli. Zdi se, kakor bi bili nekteri starši obsedeni, ali kakor bi tako bolezen imeli, da živeti ne morejo, če otrok vedno ne tepó, ali pa, da vsako lastno nezgodo nad otroci spláčati hočejo. Vsak

lahko vidi, da tako početje ne more dobrega sadú obroditi. Poznal sem mater, ki je edinega in bolehnega sina ves ljubi dan pretepala. Od koder je prišla, je revše dobilo bunko. Zdaj ni prav stal, zdaj ni prav sedel; če se je v kakem kotu tiho zadržal, ji ni bilo prav, če je pa količkaj poskočil, že zopet ni bilo prav. In kaj je bilo iz tega otroka? Pravi potuhnjenec je postal. Če matere ni bilo zraven, ga ni bilo vgnati; berž pa, ko se je prikazala, je ostermel in se po vsem životu tresti začel.

Večidel pa se pregrešé starši, posebno na kmetih in pri rokodelcih, ki v jezi kaznujejo in pri kaznovanji kolnejo; ali pa, ki mislijo, da bo kletev zadostila in kazen nadomestila. Kakšna nespamet! — To se pravi hudobo z Belcebubom izganjati, z grehom greh iztiravati! To se pa do zdaj še nobenkrat ni prav sponeslo in se tudi nikoli ne bo! Na taki način hudobni duh otroke in starše na svojo stran dobí. — Naši predniki so šibo devali za britko martro ali za kako sveto podobo in jo v nekterih hišah še devljejo. Pa zakaj? Zato, da bi se starši na Boga spomnili, kadar segajo po šibo in da bi strahovali, ker je bil Bog razžaljen, ne pa, da bi pri tem še sami Boga žalili.

Zdaj pa še nekaj. Starši, nikaar se pri strahovanji otrok ne prenaaglite, nikaar precej v najhujši jezi ne kaznujete! Počakajte, da se jeza skadí in pomislite poprej, zakaj hočete otroka kaznovati; morebiti je včasih otrok nedolžen! Pomislite tudi, ktera kazen bi bila najprimerniši, zakaj, ni dobro zmiraj ravno tiste kazni rabiti! Varujte se tudi, da ne bo preveč in ne na takih krajih, kjer bi lahko otroka pohabili ali za celo življenje na zdravji poškodevali. — Zasluženó kazen, ktero ste po premišljenju zažugali, tudi spolnite. Le groziti, pa ne spolniti, je neumno; še bolj nespametno pa je, kaj tacega žugati, kar otrok vé, da spolnili ne bote, in kar tudi spolniti ne smete! Postavim: Tako te bom udaril, da se boš kar stegnul! ali pa: Kar stergala te bom! ali celó: Ubil te bom! Pametni starši ne govore tako. — Igrača pa je tudi, če otroka s šibo le božate in gladite, tako, da se odskočivši smeja in baha, da ga nič ne boli. Zaničljivo in škodljivo enako je, ako pri strahovanji veselje kažete, se

otrokom pačite in smejate. Kadar strahujete, kažite z besedo in z obličjem, da vas to težko stane, da ne kaznujete radi, temuč, da ste primorani. Dobro je tudi, da otroku vselej poveste, zakaj je kaznovan.

Že zgoraj je bilo povedano, da morata tudi pri kaznovanji oče in mati edina biti.

Keršanski starši! ako se bote po teh pravilih ravnali in zraven Boga za vspéh prosili, bo vaše kaznovanje gotovo tudi teknilo in lep sad obrodilo; potem bo vaša šiba podobna „Miklavževi,“ ki je pozlačena in s sadjem obložena. Nikar se ne bojte, da bi vas otroci zavoljo tega čertili, ako jih pametno strahujete; še bolj vas bodo ljubili! Ako bote šibo o pravem času, v pravi meri in na pravem kraju rabili, se bo še mnogokrat spolnil stari pregovor: „Šiba novo mašo poje!“ — Zato vam pridenem v zgled to-le zgodbo, katero ranji Slomšek v eni svojih pridig pripoveduje: Martin in Meta sta imela dvoje otrok. Dečka nista bila ravno zelo poredna in malopridna; ali nektera nepokoršina in svojeglavnost se je včasih vendar pokazala. V takih primerljajih so oče Martin šibo v roke vzeli in dečkoma nekatere gorke priložili, ženi pa so rekli: Meta, poklekni in moli, da bi šiba kaj teknila! In res, dobro je zdala. Oba sta duhovna postala.

Šola.

Šola ima blagi namen, pri otrocih tisto izverševati in dopolnovati, kar starši zavoljo pomanjkanja potrebnih zmožnosti in časa ali ne znajo ali ne morejo. Tedaj šola še ni svoje dolžnosti spolnila, če se otroci učijo v nji le brati, pisati, števati in drugih za življenje koristnih vednosti; šola mora še posebno otroke k lepemu keršanskemu življenju napeljevati in v njem vterjevati. V tem pomenu in na ti podlagi je šola tudi res velika dobrotnica in pomočnica otroški odgoji. Korist dobrih šol tudi naš kmet dobro pozná, in ko bi mu okoljšine in pomočki pustili, in v naši dobi še zlasti, ko bi se ne bal, da mu bojo izšolanega sina pod pušo dali; dajal bi prav rad otroka ne

le v domačo šolo, ampak še na viši šole. — Ravno tako pa je tudi res, in skušnja vsaki dan poterjuje, da je boljše nobene šole, kakor pa slaba in neverška; da je boljši neveden, kakor pa na pol učen in hudoben človek. — Sedanji čas nam je v šolskih rečeh marsikaj novega prinesel; ali je pa tudi na vse strani boljši, kot je bilo staro, je drugo prašanje. Že marsikoga sem slišal govoriti, da sedanje šole v nekterih rečeh gredó rakovo pot; in kam nekteri učitelji merijo, se spozná iz njih govorov po učiteljskih shodih, po liberalnih šolskih in družih časnikih. No, pri vsem tem pa rad priznavam, da so pri nas šole še dosti poštene in da niso tako nevarne, kakor kje drugod, postavim gori po Nemškem. Kjer je učitelj pameten in značajan mož, stoji cerkvi zvesto vdan in tudi za večni blagor svojih učencev vnet; kjer ne podira, kar duhovni zidajo, ampak z duhovnom v edinosti dela — ondi se ni bati. Take šole so priporočevanja vredne, in ker upam, da so v naših krajih še večí del take, naj razložim še neke dolžnosti. Da bo šola koristila, morajo starši podpirati dobrega učitelja v njegovem trudnem opravilu.

Preden otrok hodi v šolo, starši podpirajo učitelja, če otroka, kolikor se dá, v potrebnih rečeh že sami podučujejo, da mu to in uno reč pokažejo, imena in rabo različnih reči povedó itd. Res, da nima vsak otrok dobre glave; ali vender se otroku precej pozná, ko ga v šolo pripeljejo, ali mu samo razumnosti, ali pa tudi pametne izreje manjka. Nekteri starši so še zdaj tako nespametni, da otroka s šolo strašijo, namesto da bi mu veselje do nje delali. In že zgoraj smo slišali, da se v šoli ne dá lahko ali celó ne popraviti, če so otroci že popred od doma razvajeni.

Še veliko več pa je treba na otroke paziti, ko že v šolo hodijo, ako hočemo, da bo šolski poduk kaj koristil. Namesto pa, da bi starši učiteljem na roko šli, še velikokrat njihovo prizadevanje zavirajo. Nekteri starši mislijo, da je s tem že vse opravljeno, ako le otroke v šolo dajejo; kaj pa tam delajo, ali se kaj učé ali nič ne, to jim ni mar. Drugi jih zato v šolo spravljajo, češ, da imam vsaj mir domá, da se vsaj malo oddahnem. Še drugi jih pa neredno, le kdaj pa kdaj v šolo pusté,

in za vsako malenkost domá prideržé. Taki otrok se pri najboljši volji ne more dosti naučiti, in ker je včasih zavoljo zanikarnih staršev opominjevan ali kaznovan, ker za pridnimi zastaja, — se mu šola pristudi. Najbolj žalostno pa je, če starši pričo otrók čez učenike zabavljajo, če jih čertijo, če jim dolžne časti in postavnega plačila ne odrajtujejo, ali pa če celó v šolo pridejo učitelja oštevati, da je otroka preveč kaznoval, da ga je zaperl ali iz šole izpodil. Taki starši, ki se nad učitelji pričo otrók hudujejo, sami sebi največ škodvajo. Ker učitelju čast jemljejo, je sami tudi imeli ne bodo. Se vé, da učitelj mora gledati, da sam k takim neprijetnostim ne dá prilike. Ako keršanski starši vidijo, da učitelj ni vérsk in moder mož, da po novi šegi zoper cerkev vleče, je njegova veljava pokopana. Dobri učitelji pa so dar Božji in neprecenljiva dobrota za človeštvo.

Pa tudi potem, ko so otroci navadni šoli že odrastli, je treba, da jih starši še k učenju priganjajo, da vsega ne pozabijo in da jih tudi v nedeljsko šolo dajejo, kjer jo imajo. Ker pa nekteri starši malokdaj ali pa nikoli učitelja ne prašajo, kako je z otroci, se po deželi mnogokrat zgodi, da poredni dečki, ne da bi šli v nedeljsko šolo, igrati hodijo. Neskerbni starši mislijo, kdo vé, koliko in kaj se njih sin v šoli uči; sin se pa za kakšnim zidom ali v gojzdu uči igrati, goljufovati, kleti in vsega, kar je hudo in greh!

Na pokopališu.

Še marsikaj bi bilo o otroški odgoji govoriti, marsiktera napaka bi bila grajati, marsiktera reč priporočevati; pa naj bo zadosti. Staršem, ki imajo dobro voljo, bodo zadostili dani opomini; takim pa, ki otroke le za ta svet izrejajo, ne bo pomagalo, ko bi jim še toliko knjig napisal.

Hitim tedaj h koncu. Kteri ste me do tod blagovoljno spremljevali, hvala vam za družbo! Zdaj pa imam le še eno prošnjo do vas; le še eno pot bi rad z vami storil, preden se poslovím, rad bi vas peljal še na pokopališe. Res, da ta beseda

ni prijetna in da se človek že več ali manj strese, ako se le na pokopališe zmisli — pa ni pomagati! Ko bi se pokopališa še toliko ogibali, na zadnje vender vsacega ta pot čaka. Upam pa tudi, da ta pot, ako jo zdaj v življenji večkrat storimo, ne bode zastonj; vsaj keršanski modrijani pravijo, da se človek tam prave modrosti uči. Kaj veljá, da se tudi vi, keršanski starši, na pokopališu marsikaj utegnete naučiti, kar bi vam pri otroški odgoji dobro teknilo? Svetujem vam pa, da tudi otroke saboj vzemite, če že za družega ne, vsaj zavoljo dobrega zgleda.

Tako, zdaj smo na pokopališu. Veliko je križev in znamenj, velicih in malih; železnih, kamnitih in lesenih; bogatih in revnih — tedaj še tukaj gori razloček med bogastvom in revšino; le nekoliko nižej je popolnoma enakost: trohnoba, perst, prah! — Med vsimi znamenji precej spoznate tistega, pod katerim vaši ranji oče, vaša ranjca mati počivajo. Zdaj pokleknete na grob in mólite za duše v vicah. Prav imate, morebiti morajo vaši ranjci starši tam še kaj terpeti — morebiti ravno zavoljo vas terpeti! Če se ne motim, vam tudi solze oči zalivajo in padajo na zeleni grob. — In otroci vaši so tudi pokleknili, ker so vas vidili poklekniti in k molitvi sklepajo nedolžne ročice. Pa otroci so otroci, hitro se naveličajo klečati in radostno skačejo po visoki travi, ogledujejo nove križe in tudi kako cvetlico bi utergali, ko bi jim stareji sestra ne branila. Kaj pač otroci vedó, kaj imate toliko časa moliti in premišljevati na očetovem, na materinem grobu? Jest pa vém, zakaj se ne morate ločiti od tam in kakšne misli vas sprehajajo! Kaj-ne, kako je zdaj dobro, kako vam je prav prišlo, da so vas vaši ranjci starši ojstro imeli, da so vas vadili pobožnosti, reda, dela in družega dobrega. Če se vam je tudi takrat težko zdelo in včasih mило storilo, ste jim vender zdaj serčno hvaležni za vsako opominjevanje, za vsak nauk, za vsako kazen. Če so vam pa preveč spregledovali, če so vas mehkužili in vam termo pušali, povejte, ali ste jim zato tudi hvaležni? Toraj keršanski starši, učite se od svojih ranjeih staršev otroke prav odgojevati! Kar so pri vas dobrega vsejali, zročite tudi vi svojim otrokom; kar so pa pri vas zamudili in zagrešili, skušajte vi popraviti pri svojih mlajših.

Ker smo že na pokopališu, pa pomislite še nekaj. Morebiti pride kmalo čas, da bodo tukaj skopali nov grob in bodo tebe, keršanski oče, keršanska mati, va-nj položili; in vaši otroci bodo na grobu klečali, kakor vi zdaj klečite na grobu svojih staršev. Kje bo pa takrat vaša duša? — Morebiti bode ravno takrat terpela zavoljo marsiktere zanikarnosti pri otroški izreji, zavoljo slabih zgledov, zavoljo pohujšanja, ki ste ga otrokom dajali! Takrat bi se radi iz groba otrokom oglasili in jih marsikaj posvarili, da naj nikar tako ne živé, nikar tje v to hišo, k tej osebi ne hodijo; ali prepozno bo. Takrat bo jezik že zgnil, zobje razpadali, čeljusti trohnele! Toraj zdaj, zdaj, ljubi starši! zdaj otroke učite, svarite, opominjajte in tudi strahujte, ko še ni prepozno, ko se še lahko marsikaj popravi, da bo vaša odgovornost pri Bogu ložja! Jest sem bil že pri marsikterem umirajočem očetu, pri marsikteri umirajoči materi, in veste, kaj jih je najbolj skerbelo in ločitev odtod najbolj težilo? To, kaj bo Bog zavoljo otrók rekel, če jih niso prav izredili!

Utegne se pa še kako drugač obrniti, ali se je že obrnilo. Morebiti vam Bog čez kaj časa še pred vami kterega teh otrók vzame, ki zdaj brezskerbno okoli vas skačejo, če morebiti celó že kterega vam vzel ni. Keršanski starši, kako vam je pri sercu, ko vašega odrašenega sina, vašo odrašeno hčer v grob polagajo in ko duhoven trikrat perstí na trugo verže? O, nočem vaše žalosti popisovati; vem, da bi sami radi šli za njimi v grob, in zdi se vam, da perst pada na vaše serce. Pa premagajte nekoliko pravično žalost in poslušajte, kaj vam ravno pokopani sin, pokopana hči iz groba govori! O blagor vam, če slišite iz groba tolaživni glas: Bog vam plačaj, ljubi starši, za vaše lepe nauke, za vašo keršansko izreje! Vi ste mi za Bogom največ pomagali, da sem zdaj v nebesih in tam za vas molim! — Kako strašno pa bi bilo, ko bi vaš otrok iz groba vpil in vam očital: Vi ste krivi, hudobni starši, da me je Bog zavergel; vi! ki ste me namesto moliti pa kleti učili; vi! ki ste mi vselej voljo spolnovali; vi! ki ste mi pohujšanje dajali; vi! ki ste me po kerčmah in na ples pušali; vi! ki ste s šibo prizanašali, ki me niste v cerkev in k zakramentom gonili; vi, vi! ki ste bili od Boga postavljeni za moje varhe, pa

ste bili moji ubijavci; vi! ki bi me bili imeli izrediti za nebesa, pa ste me izredili za pekel — za pekel, kjer vas bom vekomaj prekl . . . . . Stoj, stoj! vas slišim govoriti, to je prestrašno, nehaj za Božjo voljo! tako ne smé priti. Še so otroci majhni, še ni zamujeno, še jih lahko za Boga, za nebesa izredimo in jih tudi hočemo z Božjo pomočjo. Storili bomo, kar je v naši moči, pa Boga bomo pomoči prosili. In ko bi se bil tudi že kateri naših otrók zgubil, ne bomo pred nehali, da ga pripeljemo nazaj na pravo pot, ko bi se tudi, kakor Monika, jokati imeli šestnajst lét!

Hvala Bogu! Kaj tacega sem od vas pričakoval, keršanski starši! in nisem se zmotil nad vami. Storite tako, kakor ste zdaj obljubili in kakor sem vam priporočal v teh bukvicah! Storite tako in blagoslov Božji se bo razlival na vas in na vaše otroke! Storite tako in svet bo kmalo drugačen! Dobro seme, ki ga sejete v serca svojih otrók, bo rodil lep sad še o poznih rodovih, in tudi o vaši rodbini se bo lahko reklo, kakor o Tobijevi: „Vsa njegova rodovina in ves njegov zarod je ostal v dobrem življenji in v svetem obnašanji, tako, da so bili prijetni Bogu in ljudém in vsim prebivalcem v deželi (Tob. 14, 17). Delajte tako, in šola bo imela boljših učencev; srenja bolj pravičnih in miroljubnih sosedov, bolj varčnih gospodarjev, bolj marljivih gospodinj; cerkev več služabnikov; nebesa več prebivalcev, — vi sami veselje in tolažbo tukaj, veliko plačilo pa tam! — Delajte tako, in vest vam ne bo očitala kedaj na smertni postelji, lahko bote umerli, mirno počivali, in ko tudi ne bi bilo križa na vašem grobu, živeli bote vi in vaši nauki v sercu svojih otrók in vnukov v pozne rodove.

P r i s t a v e k.

Četerto letno poročilo

katoliške družbe za Kranjsko.

Druge leta je katoliška družba za Kranjsko občni zbor obhajala o sejmu sv. Pavla, letos pa so mnoge okolišine o tem času zborovanje zadrževale in v seji 25. prosenca je odbor sklenil četerti občni zbor sklicati 3. sušca. Bila je tudi druge leta z občnim zborom sklenjena kaka veselica, letos pa je odbor ločil zabavo ter poprejšni večer odločil za njo; občni zbor pa se je deržal strogo le sledečega opravnega reda:

1. Predsednikov nagovor.
2. Poročilo tajnikovo o odborovem delovanji.
3. Poročilo tajnikovo za dobrodelni odsek.
4. Volitev treh udov, da pregledajo in presodijo odborov račun.
5. Posamezni nasveti.
6. Volitev novega odbora.
7. Sklepni govor.

Poročilo tajnikovo.

Ne bom veliko in obširno poročeval o delovanji katoliške družbe; omenim le, da to, kar je letos družba storila, je silno važno in tehtno, morebiti bolj kakor vse do sedaj storjeno, in upajmo, da je sveti reči mnogo koristilo, če tudi se sad do sedaj dozdevno še ne pokaže.

V prvi odborovi seji 23. prosenca 1872 so bili voljeni

opravilniki in sicer: Grof Wurmbrand, predsednik; Dr. E. H. Costa, podpredsednik; J. Flis, tajnik; Gerber, denarničar; Močnik in Klein, zapisnikarja. Bilo je tudi v prvi seji sklenjeno izdati letno sporočilo in imenik družabnikov. Odborov sklep se je spolnil, bilo je izdano letno sporočilo in sicer od dveh let, za leto 1870 in 1871, ter se je razposlalo vsim družabnikom.

Dne 10. sušca je katoliška družba napravila tombolo v svojih prostorih. Čisti znesek te veselice je presegal 300 gl., vse stroške je prevzelo društvo; nekaj dobitkov so darovali dobrotniki, nekaj pa jih je društvo na svoje stroške nakupilo. Po odborovem sklepu 12. sušca je bil ta znesek razposlan naravnost na nar. potrebnejši kraje dotičnim gg. fajmoštrom, naj bi oni denar po previdnosti med uboge razdelili.

Dan 2. meseca junija 1872 je bil za Ljubljano, posebno pa za št. Petersko predmestje imeniten dan; preteklo je namreč 400 let, od kar so bili kervoločni nasprotniki keršanstva, nejeverni Turki požgali in razdjali staro imenitno cerkev sv. Petra. — Odbornik katoliškega političnega društva g. Regali je sprožil misel, naj bi se ta dan slovesno obhajal v tej cerkvi Bogu v zahvalo, da cerkev ohranjuje in varuje zoper nar. siloviteji sovražnike, in v slaven spomin naših nekdanjih očetov, kateri so tudi kri bili dati pripravljeni za sveto vero in ljubo slovensko domovino. V četrti odborovi seji, pri kateri je bil nazoč tudi preč. gosp. št. peterski fajmošter M. Hočevar in g. J. Regali, odbornik kat. političnega društva, je bilo sklenjeno spomin na razdjanje cerkve slovesno obhajati, in bil je nasvet besednega odseka odobren, naj bi se napravila 9. junija v št. Peterski cerkvi slovesna sv. maša in času in slovesnosti primerna pridiga. Vis. čast. gosp. korar Urh je pri tej slovesnosti blagovoljno prevzel pridigo in navdušeno razlagal zgodovinski pomen tega dneva. Ves ta govor je bil po sklepu odborovem natisnjen in vsim družnikom razposlan. — Da take slovesnosti narod podučujejo, navdušujejo in tudi k odločnosti napeljujejo, je gotovo.

Svetemu Očetu je k njegovemu osemdesetemu rojstnemu letu odbor po svojem predsedniku vošil srečo; sv. Oče so v potrebnem odgovoru se katoliškemu društvu zahvalili.

Katoliško društvo si je omislilo, kakor je že znano, prekrasno zastavo, kaj lepo in okusno delo, vezeno z zlatom in srebrom. Ta zastava je bila 26. maja o 5. uri zjutraj v Uršulinski cerkvi blagoslovljena in po sv. maši je bilo darovanje za zastavo. Da to prelepo delo tudi veliko stane, to je očitno; vsi stroški so 495 gld. 82 kr. Veliko več pa bi stala, če bi ne bil gosp. profesor Globočnik in njegova soproga brezplačno napravila prekrasne podobe, ki je na eni strani brezmadežno spočetje, na drugi sv. Peter, ko mu Kristus ključče izročuje. Za ta prelepi dar naj bo tukaj blagima dobrotnikoma očitna hvala izrečena. Nabranega za zastavo je bilo vsega skupaj 336 gld. 66 kr., ostaja toraj še 159 gld. 16 kr. dolga, kateri znesek je začasno kat. društvo posodilo. Ker se pa od društva tirjati ne more, da bi ono terpelo stroške, bo treba še za naprej kake dobrotnike poprositi, ali pa v ta namen napraviti kako veselico, da se društvu denar popolnoma poverne. Vdeleževalo se je društvo pod to zastavo očitno pervikrat procesije pri sv. Jakobu sv. Rešnjega Telesa dan. Sklenil pa je tudi odbor, naj se pri pogrebu umerlih udov zastava nese pred trugo in povabljeni so tudi udje naj se pogreba udeležujejo, kar se tudi zgodi, če se le o pravem času smert družnika naznani.

Poročevalec dalje omenja imenitnost odreje otrok, posebno sedanji čas, ko so šole brezverske. Keršanska, v resnici pobožna mati je nar izverstneji odgojiteljca, če tudi ni obiskovala učiteljskih izobrazevališč in prebiralabukev o izreji otrok, ker prava ljubezen do otrok jo navdihuje, jo uči vse ravnila katoliške izreje, ni je treba priganjati, ne siliti, da naj skerbi za otroke; ljubezen jo sili in jo stori iznajdljivo, — le kakega dobrega sveta včasih potrebuje. Ker bo sedanji čas dolžnost otroke keršansko izrediti silo težji in večji del pripalastaršem, je odbor kat. družbe se posvetoval, ali bi ne bilo moč izdati kake kratke primerne knjižice za prosto ljudstvo, nekterim staršem v podbudo, drugim kot pripomoček pri izreji otrok. — Literarnemu odseku je bilo naloženo to bolj na tanko prevdariti. Ta je v seji 21. junija sklenil sledeče: Naj se razpišedarilo za nar boljši spis o keršanski izreji mladine, kateri naj bi obsegal vsaj dve tiskani poli; osnovo naj si pisatelj napravi

po volji; vendar bi bilo želeti, da bi potrebno povdarjal napake pri odgoji mladine pri nas, pomočke zoper napake otrok doma, v šoli in po šoli, kaj se da pri odrašenih opraviti itd.; skrajni obrok za dopošiljanje dopisov naj bi bilo 6 tednov; če se pa ta čas nihče ne oglasi, bo društvo skerbelo, da se napravi prestava in priravnava iz kakih primernih knjižic. Poslal je č. g. J. Ažman, kaplan v Polji (sedaj fajmošter na Doljem), primeren spis, ktereга je literarni odsek pregledal in pripravil za natis — in ravno te bukvice, katerim je pridjano pričujoče poročilo, se zdaj razpošiljajo vsimi družbenikom. Take knjižice je ljudstvo pri nas močno potrebovalo, ker do sedaj nismo v novejših časih imeli nobene, ktera bi bila to tvarino obdelovala; tako bo ta knjižica družbenikom prav dobro došla, in kakor je upati, vsaj pri nekterih veliko koristila.

Naj imenitnejše delo kat. družbe preteklem letu pa je bilo, da je osnovala in na dan spravila tako obilne molitve in procesije za sv. Očeta. Odbor bratovšine sv. Mihela na Dunaji je namreč sprožil misel, naj bi se od julija do 15. avgusta po Avstrijskem napravile procesije do svetiš Marije Device s tem namenom, da bi Gospod Bog na prošnjo Matere Božje storil konec stiskam sv. Očeta in sv. Cerkve, pa Avstrijskim narodom dal zopet mir in edinost. Pri nas so mil. knez in škof vravnava tega pobožnega opravila kat. družbi izročili, kakor lansko leto adreso do sv. Očeta in prošnjo do sl. ministerstva. Vsled tega je odbor kat. družbe izvolil odsek, ki naj to reč vravnava. Odsek za to izvoljeni se je bil sošel 24. in 28. maja, in po prevdanku in posvetovanji je storil predloge odboru kakor nasleduje:

1. Pobožnosti, procesije itd., ako je moč in okolišine dopušajo, naj bi se zavoljo edinosti z drugimi škofijami in po želji bratovšine sv. Mihela opravile od 2. junija do 15. avgusta.

2. Kar se tiče osnove teh opravil, odbor kat. družbe nasvetuje:

a) Za Ljubljano in okolico: Božjo pot k Mariji Devici na Dobrovo, 15. avgusta.

b) Za vravnava teh pobožnost po deželi naj se pošljejo pri-ljudne prošnje do prečast. gg. dekanov, naj bi se med

seboj in s svojimi č.č. gg. fajmoštri posvetovali in dogovorili, kdaj in kako hočejo te pobožnosti opraviti. Da bi molitev toliko več sadu obrödila, naj bi verniki, tudi taki, kateri se procesije vdeležiti ne morejo, 15. avgusta obilnejše k sv. obhajilu pristopili in ga v omenjeni namen Bogu darovali.

Tudi je odsek naredil natančen načert za Ljubljansko procesijo na Dobrovo.

Kako krasno, kako veličastno se je vse to spolnilo! Kako lepo se je pri tej priložnosti pokazala verlih Kranjcev ljubezen do svoje matere sv. katoliške Cerkve! Kakor se ljubezen otrok do staršev pokaže posebno takrat, kadar starši terpijo, kakor se otroci oklenejo ljubljene matere, ako vidijo, da brezbožni roparji jim jo iztergati ali celo umoriti hočejo, — tako se terdno oklenejo verniki svoje matere sv. katoliške cerkve, kadar jo od nasprotnikov vidijo preganjano, zatirano in oropano. — Katoliški družbi pa, smem reči, gre tudi nekoliko zasluge, da so se na Kranjskem katoličani v tako obilnem številu in lepem redu teh pobožnost vdeležavali. Tudi letos bi se gotovo ne bilo toliko, ali nič storilo, če bi se kat. družba ne bila za to prizadjala. Kako je ta odločnost in gorečnost sovražnikom segala prav do živega, so pokazali, ko so v svojih zborih strastno divjali zoper očitno združeno spoznavanje sv. vere in napadali one, ki so dosti serčni in odločni procesij se vdeleževati.

Zadnje važnejši delo kat. družbe je bila pobožnost, ktero je bila napravila na svečnico v nunski cerkvi za sv. Očeta. Sv. Oče so na prošnjo pobožnih oséb dovolili sv. odpustke vsim vernim, kateri bodo na svečnico zakrament sv. pokore in sv. Reš. Telesa vredno prejeli in devetdnevnicu opravljali in vse to Bogu darovali, da naj bi kmalo rešil sv. Cerkev in njenega vidnega poglavarja iz rok sovražnikov. V odborovi seji kat. družbe 23. januarja je bilo sklenjeno vse verne sploh po „Danici“ povabiti, naj bi se te pobožnosti vdeleževali, posebno pa ude kat. družbe v Ljubljani, naj ta praznik obilnejše k sv. obhajilu pristopijo. V ta namen je bila v nunski cerkvi ob 6. uri sv. maša, ktero so brali v. č. g. kanonik Kramar in pri kateri se je veliko število vernikov sv. obhajila vdeležilo.

Tako je tudi letos kat. družba vsaj nekoliko posrednje pripomogla, da se je na Kranjskem katoliška zavest očitno razodevala. Obračali smo se letos z mnogimi molitvami do vladarja vsih vladarjev, kateri zasmehuje vse sovražne naklepe zoper sv. Cerkev, in kateri zamore v trenutku vse verige, s katerimi jo vklepajo, raztergati ko pajčevino; kdaj se bo to zgodilo, nam je neznan, zgodilo se bo pa gotovo o pravem času. — Število družbenikov je 1121; umerlo jih je 73, kolikor je odboru znano.

Dohodki društva:

Vpisnina	4 gld. 40 kr.
Letni doneski	1122 „ 55 „
Več plačanega	3 „ 95 „
Darila	19 „ 80 „
„Nezmotljivost“	58 „ 40 „
„Savio“	4 „ 86 „
Drugi dohodki	172 „ 15 „

Skupaj . . . . . 1386 gld. 11 kr.

Stroški:

Stanovanje	127 gld. 50 kr.
Kurjava	46 „ 10 „
Služabnik	130 „ 45 „
Inventar	19 „ — „
Pisarna	27 „ 72 „
Pisatelj	74 „ 70 „
Pošta	23 „ 54 „
Shodi	62 „ 10 „
Tiskovine	30 „ 27 „
Nezmotljivost	200 „ 60 „
Savio	44 „ 75 „
Naznanila	8 „ 84 „
Milošnja	65 „ 28 „
Knjižnica	84 „ 96 „
Drugi stroški	291 „ 61 „

Skupaj . . . . . 1237 gld. 74 kr.

Toraj ostane družbi premoženja 148 gld. 37 kr.

Poročilo dobrodelnega odseka

katoliške družbe za leto 1872.

Kakor druge leta, je kat. družba tudi v pretečenem letu skazovala posebno skerb revežem, zlasti siromaškim družinam. V ta namen izvoljeni dobrodelni odsek je od 1. januarja do konca decembra l. 1872 v ta namen nabral 597 gld. 22 kr. Poglavitni donesek so darovali dobrotniki, ki so obljubili vsaki mesec ali celoletno v ta namen nekaj plačevati. Ko nam je jelo denarja primanjkovati, prodali smo eno izmed petih obligacij, ktere je bila lansko leto neka blaga dobrotnica društvu podarila. Pri 26 sejah je odsek po miloserčnih gospéh, ktere k revežam na dom hodijo ter se o siromaštvu vsacega prepričajo, razdelil 551 gld. 34 kr. in kakih 40 obnošenih oblek. Za nadaljno razdelitev nam je tedaj še ostalo 45 gld. 88 kr., in upamo, da nas bodo sedanji dobrotniki tudi zanaprej še podpirali, da se bode njih število še tudi pomnožilo. Vsem, kateri morejo kaj darovati, to napravo katoliške družbe živo priporočamo.

Razun tega je dobrodelni odsek po zimi l. 1871 in 1872 s pomočjo miloserčnih gospá in radodarnih ljudi 40 dečkom in 40 deklicam preskerbel čisto novo obleko, da jim je bilo moč v šolo hoditi. Dobrodelni odsek se vsim dobrotnikom v imenu obdarovancev priserčno zahvaljuje, ter jim ob enem podaje tudi poštév pretečenega leta:

Dohodki:

Od več dobrotnikov po g. grofu Wurmbrodu	95 gld. — kr.
Od neznanega dobrotnika pod naslovom: „Stori dobro“	50 „ — „
Od milostljivega knezoškofa	50 „ — „
Od hranilnice	50 „ — „
Od g. barona Antona Zois-a	25 „ — „
Od družih dobrotnikov	222 „ 40 „
Skupaj	492 gld. 40 kr.

Gospodje Češko, Terpinec, Sovan, Mali, Petričič, Heidrich, gospa Homanova in gospodična Smrekarjeva so darovali mnogo blaga in družih potrebšin, da nam je bilo denarja še nekaj ostalo.

Stroški so namreč bili:

Za primanjkljaj l. 1870	5 gld. 41 kr.
Za obutala	133 „ 63 „
Za blago k obleki	260 „ 21 „
Krojaču za vrezovanje	15 „ — „
Za raznotere stroške	6 „ — „
Skupaj .	420 gld. 25 kr.

Po odbitih stroških je tedaj ostalo gotovine 72 gld. 15 kr., ktera se je bila naložila in porabila letos, ko je kat. družba 50 dečkom in 50 deklicam napravila obleko. Stroški so bili veliko veči od lanskih in še niso poplačani. Pa nadjamo se, preden leto preteče, da bodo popolnoma pobotani. Zato se obračamo do vsih dobrotnikov, ki so imeli v navadi v ta namen kaj dati, pa letos tega še niso storili, naj nas blagovoljno tudi letos podpirajo in nam pomorejo, da ostali dolg poplačamo. In on, ki je rekel: „Kar ste kteremu teh malih storili, ki v mene verujejo, ste meni samemu storili“, jim bo vse obilno poplačal.

V Ljubljani 3. januarja 1873.

Za dobrodelni odsek:

Karol Klun,
denarničar.

O d b o r.

Po sporočilu je bil voljen novi odbor in trije družbeniki, da pregledajo, presodijo in poterdijo pošteve za preteklo leto. Z večino glasov so bili v novi odbor izvoljeni p. n. gg.: Costa E. H., dr. juris; Čuber Ernst, duhovni pomočnik; Dolhar Janez, ključavničarski mojster; Drašler Franc, čevljarški

mojster in posestnik; Flis Janez, katehet; Gerber Matija, bukovez in posestnik; Goršič Franc, orglarski mojster; Heidrih Karol, semeniški spiritual; Jeran Luka, vrednik Zg. Danice; Klein Anton, družnik Egerjeve tiskarnice; Klun Karol, duhovni pomočnik; Kramer Franc, korar; Lacheiner Karol, škof. rač. vradnik in posestnik; Močnik Matej, šolski oglednik; Mihalič Jurij, vradnik pri deželnem odboru; Ničman Henrik, bukovez in posestnik; Novak Janez, mizar in posestnik; Pirnat Tomaž, hišnik; Plehan Valentin, hišnik; Schreiner Matevž, pasarski mojster in posestnik; Schwentner Jožef, čevljarski mojster in posestnik; Urh Peter, korar; Vončina Leon, dr. teologije; grof Wurmbrand Viljem.

Za pregledovalce poštevajo bili izvoljeni gg. Karun, Jerina, Sovan. Poslednjič je sklenil g. podpredsednik dr. E. H. Costa zborovanje blizu tako-le:

Povedal je g. tajnik, kaj se je dogodilo v kat. društvu pretečeno leto; dobro pa je katoličanu se ozreti tudi malo po svetu in pogledati, kaj se v vérskem oziru godí današnji čas.

Povsod in ed nekđaj vidimo v hudi borbi dve načeli, dva principa: hudo in dobro. To je zaznamnjano pri vsih ljudstvih in narodih, ohranilo se je iz izvirnega razodenja tudi pri nevérnikih. Tako n. pr. imajo Perzi svojega Ormuzd-a (dobro) in Ahrimana (hudo bitje). Tako je bilo že v začetku: Abel-Kajn, potem Jezus in Iškarjot.

Nikoli pa se hudo zoper dobro ni bojevalo s toliko terdovratnostjo, kakor dandanes, ter hudo hoče po vsaki ceni dobro zatreti in pokončati. Se vé, da to se ne bo zgodilo. Dobro bode na zadnje zmagalo in hudo bo zaterto.

Čudno je, da hudo načelo se z lučjo hvali in baha, če tudi je le dóbro v resnici luč. Hudo pa je tista luč, ktera v strahovitem požaru sveti, kakor pred dvema letoma pod pariško „komuno.“ To narbolj pojasnuje razloček med hudim in dobrim.

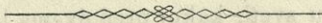
Zakaj Bog dopusti, da se mora dobro tolikanj boriti, zakaj ima hudo toliko moč? To je v božjih skrivnostnih sklepih; zamoremo pa tudi to po nekoliko zapopasti. Kako je bilo pred kacimi 15 leti vse mlačno in mertvo, in kako je zdaj! K koliki zavednosti je prišlo ljudstvo; kako krepko branijo katoli-

čani svoje pravice — od papeža do zadnjega vérnega katoličana! Skazuje se prepričanje, serčnost, junaštvo prvih časov. Kako hude reči je doživel sv. Oče Pij IX., pa skazoval se je vselej skalo, zoper katero nič ne opravijo viharji. Kako stano vitno se vojskujejo škofje, zlasti na Nemškem, v Švici, kjer se je sicer reklo, da je naj večji svoboda, pa razodeva se sedaj trinoštvo in preganjane. Enako več avstrijskih škofov. In s škofi vred je določno in serčno katoliško ljudstvo. Kolik napredek je v tem memo nekdanj!

V to pomagajo pa posebno tudi katoliške društva. Res je, da vsa kat. Cerkev je družba, vendar sedanji časi posebno potrebne so tudi še zraven tega vstanovljene katoliške družbe. Potrebne so kat. družbe, kakor so potrebni katoliški časniki zoper brezbožne družbe in časnike, da bi poslednji ne zmagovali. Če je tedaj na eni strani hudo, je vendar dobro na drugi, ki se zedinjuje še posebej v družbah in časnikih in se tako čversto ustavljamu hudemu, poganjamo pa se za pravo, za resnico, ktere smo se učili od mladih dni.

Omenil je še govornik, ker so se mil. škof svoji službi odpovedali, in molitev priporočili za dobrega naslednika, da bo de gotovo tudi družba, kakor si bodi svojo gorečnost v tem skazala, da se priporočilo višega pastirja vresniči.

Vsak misleči katoličan mora poslednjič terditi troje potrebno, kakor pravi naše geslo: za vero, dom in cesarja. Čez vse potrebno je, da smo res katoličani, tedaj: 1. vse za vero; kakor taki resnično ljubimo svojo domovino: 2. za dom; in smo zvesti podložni: 3. za cesarja.

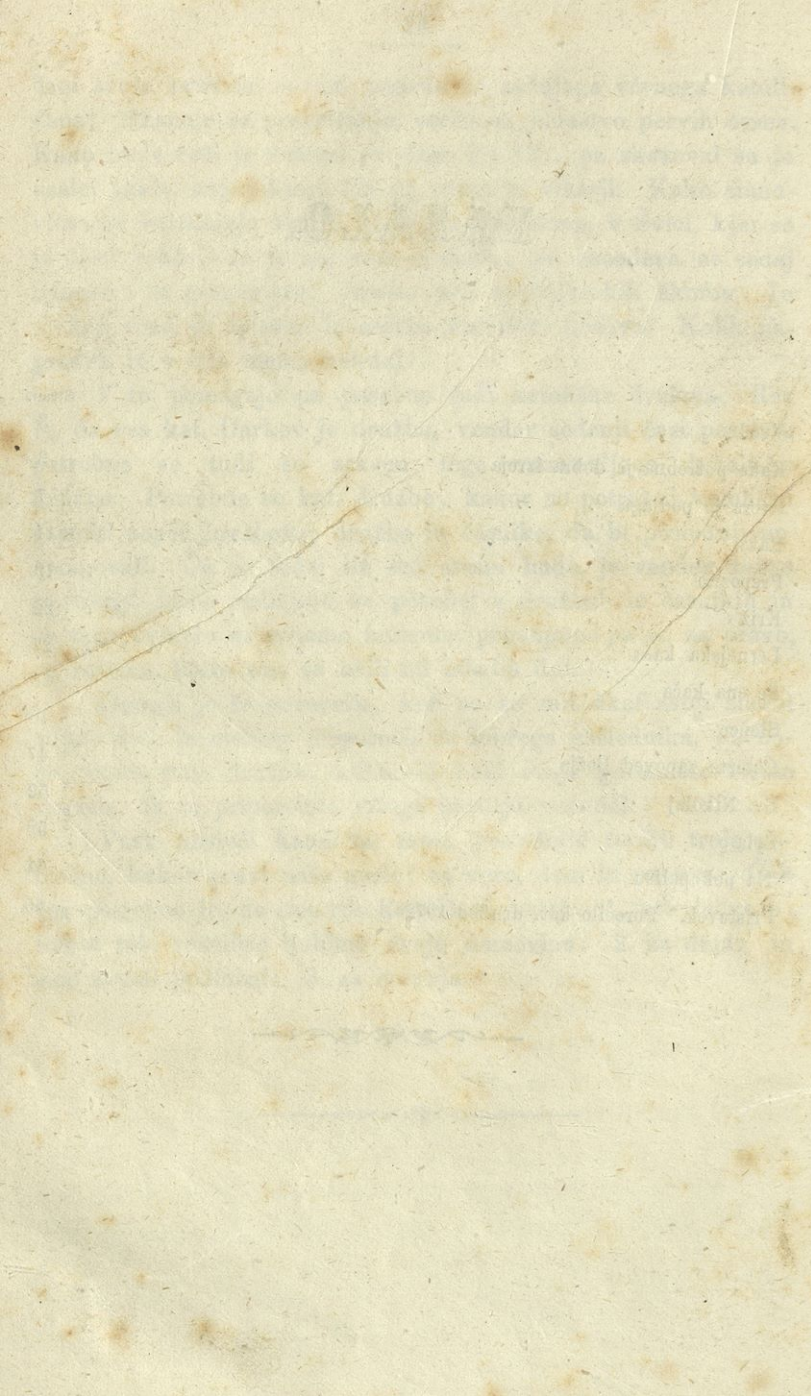

KAZALO.

	Stran.
Vvod	3
Kako potrebna je dobra izreja	3
Ktera je podlaga	7
Raki	11
Prepozno	19
Križ	22
Lernejska kača	27
Še ena kača	36
Slepec	40
Četerta zapoved Božja	47
Sv. Nikolaj	52
Šola	59
Na pokopališu	61
Pristavek. Poročilo kat. družbe 1872	65

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

000155

00000077145

